

Onderwerp: *Aanbidding van
Aweade ^{concept} of emplaar van
rapport „Historisch onder-
zoek naar eigendoms-
situatie van Plantase
Gato.*

Aanduiding van het stuk waarop moet worden beslist
Afkomstig van :

*Paula, A. B. ds. Prof.
Allier*

Datum: *26/7/00*

No.

Voorstel van : Gezaghebber / Gedeputeerde *Geert, P. A.*

28 JULI 2000

*ABRAMAM,
aan Rasel
S.V.P overige stukke
make GATO lyraagen
6/8/01
AA*

Gezaghebber *Abraham.* Akkoord
Gedeputeerde

Gezaghebber Akkoord
Gedeputeerde

Gezaghebber Akkoord
Gedeputeerde

Gezaghebber Akkoord
Gedeputeerde

Gezaghebber Akkoord
Gedeputeerde

Besluit Bestuurscollege d.d. No.

EILANDGEBIED CURAÇAO

99/5241^a

HET BESTUURSCOLLEGE VAN HET EILANDGEBIED CURAÇAO

Overwegende:

- dat op 9 augustus 1881 op Curaçao is overleden en begraven de weduwe Sybrecht van Utrecht, weduwe van dominee Wigboldus van Rasveldt;
- dat bij testament van 13 januari 1808 de voornoemde weduwe de plantage genaamd Malpais vermaakt heeft aan haar vrijgegeven slaven, zijnde twaalf of dertien personen;
- dat de kadastrale gegevens van deze plantage die bekend staat als Plantage Malpais, alias Gato, thans zijn omschreven in meetbrief no. 250/1974 (groot 89,59 ha) en rooibrief no. 59/1925;
- dat ten aanzien van deze terreinen in de openbare registers geen titel van aankomst bekend is, maar in het Plantage-register zij vermeld staan onder no. 173 (groot circa 86 ha) ten name van de vrijgemaakte slaven van de weduwe Rasveldt;
- dat omtrent het eigendom van de vorenomschreven plantage lange tijd onenigheid heeft bestaan tussen enerzijds de families Pietersz (nagelaten rechtsbetrekkingen van Felipe Benicio Pietersz) en anderzijds de families Ferero (nagelaten rechtsbetrekkingen van Gerardo Lazaro Ferero) terwijl die onenigheid sinds het einde van de jaren 70 ook in gerechtelijke procedures culmineerde;
- dat de nagelaten rechtsbetrekkingen Ferero, hierna kortweg aan te duiden als Ferero, zich op het standpunt stellen dat zij afstammen van een der vrijgemaakte slaven, waarbij in eerste instantie gesteld werd dat zij afstamden van de ex-slavin "Swaantje", waarna naderhand, sinds 22 januari 1999, gesteld werd dat zij afstamden van een (andere) ex-slavin genaamd "Catrijn", zich daarbij bedienende van een zogenaamde verklaring van erfgenaamschap, afgegeven door notaris Mr Rudolf J.A. Palm;
- dat de nagelaten rechtsbetrekkingen Pietersz, hierna kortweg aan te duiden als Pietersz, zich op het standpunt stellen dat hun rechtsvoorganger Felipe Benicio Pietersz middels verkrijgende verjaring de plantage in eigendom zou hebben verkregen terwijl zij sindsdien het bezit van de plantage zouden hebben voortgezet;
- dat het Gerecht in eerste Aanleg, zittingsplaats Curaçao, reeds in 1988 (vonnis in de procedure A.R. nr. 552/87) geoordeeld heeft dat Ferero niet bewezen heeft dat zij afstammen van de vrijgemaakte slavin Swaantje;

- dat tegen dit vonnis geen hoger beroep is ingesteld door Ferero zodat het vonnis onherroepelijk is en in ieder geval kracht van gewijsde heeft in de procedurele verhouding Ferero-Pietersz, hetgeen in de daartegen ingestelde request-civiel procedure is bevestigd;
- dat in de request-civiel procedure van Ferero tegen Pietersz welke uitgemond is in het vonnis van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba d.d. 11 augustus 1998, vonnis no. 379, het Hof immers concludeerde tot de niet-ontvankelijkheid van Ferero in deze poging om het vonnis in de procedure A.R. no. 552/87 uit 1988 te ontkrachten;
- dat aldus mag worden geconcludeerd dat Ferero de gestelde eigendomsrechten ten aanzien van Plantage Gato niet heeft bewezen;
- dat in een overweging ten overvloede het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba, in het voormelde vonnis d.d. 11 augustus 1998, A.R. no. 1151/1996 - H 230/98 en A.R. no 1415/1998 vonnis no 379, voorts heeft geoordeeld dat niet aannemelijk is dat Pietersz op grond van verkrijgende verjaring eigendom kan pretenderen, aangezien voor die verkrijgende verjaring onder meer vereist is dat de bezitter te goeder trouw is, conform artikel 1982 BW NA;
- dat het Hof het niet aannemelijk acht dat de rechtsvoorgangers van Pietersz, al aangenomen zij bezitter waren, in redelijkheid en te goeder trouw hebben kunnen menen gerechtigd te zijn tot de eigendom van de bewuste plantage terreinen;
- dat de erven Pietersz cassatie hebben ingesteld tegen het voormelde Hofvonnis, en de Hoge Raad daarover zal oordelen;
- dat echter ondertussen het Gerecht in Eerste Aanleg rechtsprekende in Kort Geding op 9 april 1999 (.A.R. K.G. 28/1999) heeft geoordeeld dat er nimmer is vastgesteld dat Pietersz eigenaar is van Plantage Gato, terwijl terzake het beroep op de verkrijgende verjaring door het Hof is overwogen dat niet aannemelijk is dat hun rechtsvoorgangers in redelijkheid hebben kunnen menen tot dat eigendom gerechtigd te zijn, waarbij het Hof ervan uitgaat dat voldoende bekend was dat Gato was nagelaten aan de vrijgemaakte slaven van de weduwe Rasveldt;
- dat de Kort Geding rechter voorts oordeelde dat, uitgaande van beschikkingsmacht van het eilandgebied over Gato, het eilandgebied mag overgaan tot de aanleg van de bedoelde nutsvoorzieningen te Gato;
- dat het eilandgebied zich ten doel heeft gesteld om de noodzakelijke water- en electriciteitsleveranties aan de bewoners van het betreffende gebied mogelijk te maken aangezien er ter plaatse sprake is van volstrekt deficiënte voorzieningen;
- dat het eilandgebied deze doelstelling thans ook daadwerkelijk ten uitvoer wenst te brengen door water- en elektriciteitsvoorziening te Gato aan te doen leggen;
- dat in het licht van het Hofvonnis d.d. 11 augustus 1998, en Hof's oordeel dat geen van de betreffende procespartijen hun beweerdelijke eigendomsrechten hebben gestaafd, en er zich geen andere pretendentes hebben aangediend, het eilandgebied, gezien artikel 572 BWNA, eigenaar is van Plantage Gato;

- dat nu er van moet worden uitgegaan dat het eilandgebied door wetsaanduiding eigenaar is van Plantage Gato zij over kan en moet gaan tot de aanleg van de vereiste infrastructurele voorzieningen ten behoeve van de bewoners van de bedoelde gronden;
- dat het eilandgebied het, onverminderd het vorengaande omtrent de gerechtelijke uitspraken van het Gerecht in Eerste Aanleg zittingsplaats Curaçao en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba en de eigendomsverkrijging middels artikel 572 BWNA, van behoorlijk bestuur acht getuigen indien zij, ten overvloede, een eigen historisch onderzoek laat uitvoeren terzake de feitelijke ontwikkelingen aangaande de eigendomssituatie van Plantage Gato, zulks mede met het oog op de door Pietersz en Ferero ten processe opgevoerde stellingen, ook al zijn deze noch door het Gerecht in Eerste Aanleg zittingsplaats Curaçao, noch door het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba geaccepteerd;
- dat het eilandgebied meent dat het op zijn plaats is om dit historisch onderzoek te laten uitvoeren door een tweekoppige commissie bestaande uit professor dr A.F. Paula, als hoogleraar verbonden aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen en de heer Felio Hermilio Colinet, voormalig Afdelingshoofd van Dienst Bevolking en als vrijwilliger betrokken bij het Centraal Historisch Archief;
- dat voornoemde personen beschikken over de vereiste ervaring en deskundigheid op het gebied van het benodigde historisch onderzoek en aldus in staat moeten worden geacht hieromtrent aan het eilandgebied te rapporteren;
- dat voornoemden zich bereid hebben verklaard het onderzoek uit te voeren en terzake te rapporteren;
- dat het eilandgebied de betrokken landsdiensten zal benaderen opdat zij de onderzoekscommissie bij de werkzaamheden faciliteert;

BESLUIT

- I. Te bepalen dat professor dr A.F. Paula en de heer Felio Hermilio Colinet worden belast met het historisch onderzoek naar de eigendomssituatie van Plantage Gato sinds de uitvoering van het legaat van de weduwe Sybrecht van Uytrecht van Rasveldt;
- II. De deskundigen te verzoeken voor het onderzoek een periode van twee (2) maanden uit te trekken;
- III. Te bepalen dat de kosten van het onderzoek door het eilandgebied zullen worden gedragen, en de voornoemde deskundigen te verzoeken voorafgaande aan hun werkzaamheden een kostenopgave aan het eilandgebied doen toekomen;
- IV. Voorts te bepalen dat alle door voornoemde onderzoekers en rapporteurs gewenste informatie aan hen zal worden verstrekt door de respectievelijke eilandsdiensten, terwijl het eilandgebied de relevante landsdiensten zal adiëren met het verzoek om de commissie bij haar werkzaamheden te faciliteren opdat zij inzage krijgen in de onder de betreffende diensten berustende bescheiden en archieven.

35/1999
V. Tenslotte te bepalen dat de belanghebbenden van dit besluit een afschrift ontvangen.

Aldus vastgesteld op 2 juni 1999,

De Gezaghebber,

De Secretaris,

Afschrift dezes te zenden aan:
De Gouverneur van de Nederlandse Antillen
De Algemene Rekenkamer van de Nederlandse Antillen
De heer professor dr A.F. Paula
De heer F.H. Colinet
Centraal Historisch Archief
Dienst van het Kadaster
Hypotheekkantoor Curaçao
Centraal Bureau Juridische en Algemene Zaken
Centraal Bureau voor Registratuur en Archiefzaken
Direktie der Belastingen
Eilandsontvanger Curaçao
Bureau Domeinbeheer
Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting
Dienst Openbare Werken
Afdeling Algemene en Juridische Zaken
Afdeling Financiën
Stichting Overheidsaccountantsbureau
Secretarie Eilandsraad
Mr. E.J. Maduro
Mr. W.E. Fortin
Mr. M. F. Bonapart

EILANDGEBIED CURAÇAO

BESTUURSCOLLEGE

AAN:
Prof. Dr. A.F. Paula
De Heer Felio H. Colinet

In Handen

Uw nummer (letter):

Uw brief van:

Ons nummer:

99/524¹

Willemstad, 2 juni 1999

Verzonden: 15 juni 1999

Onderwerp:

Bijlagen:

Onder verwijzing naar de met uw gevoerde gesprekken terzake van een historisch onderzoek naar de feitelijke ontwikkelingen aangaande de eigendomssituatie van Plantage Gato, met welk onderzoek het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao U gaarne wil belasten en terzake waarvan uw bereidwilligheid om de opdracht te aanvaarden aan ons College is bericht, doen wij U hierbij een instellingbesluit toekomen waarin onder meer het volgende is opgenomen:

[Citaat:]

[Overwegende:]

- dat het eilandgebied het, onverminderd het vorengaande omtrent de gerechtelijke uitspraken van het Gerecht in Eerste Aanleg zittingsplaats Curaçao en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba en de eigendomsverkrijging middels artikel 572 BWNA, van behoorlijk bestuur acht getuigen indien zij, ten overvloede, een eigen historisch onderzoek laat uitvoeren terzake de feitelijke ontwikkelingen aangaande de eigendomssituatie van Plantage Gato, zulks mede met het oog op de door Pietersz en Ferero ten processe opgevoerde stellingen, ook al zijn deze noch door het Gerecht in Eerste Aanleg zittingsplaats Curaçao, noch door het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba geaccepteerd;
- dat het eilandgebied meent dat het op zijn plaats is om dit historisch onderzoek te laten uitvoeren door een tweekoppige commissie bestaande uit professor dr A.F. Paula, als hoogleraar verbonden aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen en de heer Felio Hermilio Colinet, voormalig Afdelingshoofd van Dienst Bevolking en als vrijwilliger betrokken bij het Centraal Historisch Archief;
- dat voornoemde personen beschikken over de vereiste ervaring en deskundigheid op het gebied van het benodigde historisch onderzoek en aldus in staat moeten worden geacht hieromtrent aan het eilandgebied te rapporteren;
- dat voornoemden zich bereid hebben verklaard het onderzoek uit te voeren en terzake te rapporteren;
- dat het eilandgebied de betrokken landsdiensten zal benaderen opdat zij de onderzoekscommissie bij de werkzaamheden faciliteert.

Gedrukt op 15 juni 1999. De afzender aanvaardt aansprakelijkheid voor de inhoud van de afzender. Het is de afzender's verantwoordelijkheid om de afzender te voorzien van de juiste gegevens. Het is de afzender's verantwoordelijkheid om de afzender te voorzien van de juiste gegevens. Het is de afzender's verantwoordelijkheid om de afzender te voorzien van de juiste gegevens.

VERZORGEN 5 JUNI 1939

BESLUIT

- I. Te bepalen dat professor dr A.F. Paula en de heer Felio Hermilio Colinet worden belast met het historisch onderzoek naar de eigendomssituatie van Plantage Gato sinds de uitvoering van het legaat van de weduwe Sybrecht van Uytrecht van Rasveldt;
- II. De deskundigen te verzoeken voor het onderzoek een periode van twee (2) maanden uit te trekken;
- III. Te bepalen dat de kosten van het onderzoek door het eilandgebied zullen worden gedragen, en de voornoemde deskundigen te verzoeken voorafgaande aan hun werkzaamheden een kostenopgave aan het eilandgebied doen toekomen;
- IV. Voorts te bepalen dat alle door voornoemde onderzoekers en rapporteurs gewenste informatie aan hen zal worden verstrekt door de respectievelijke eilandsdiensten, terwijl het eilandgebied de relevante landsdiensten zal adieren met het verzoek om de commissie bij haar werkzaamheden te faciliteren opdat zij inzage krijgen in de onder de betreffende diensten berustende bescheiden en archieven.

[Einde citaat]

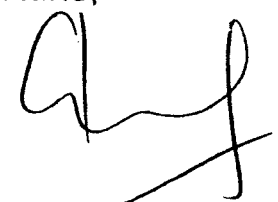
Gaarne ontvangen wij Uw bevestiging dat U met het bovenstaande akkoord gaat, waarbij wij tevens de voormelde kostenopgave tegemoet zien.

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,

De Gezaghebber,

De Secretaris,

Afschrift dezes te zenden aan:
Bureau Domeinbeheer
Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting
Dienst Openbare Werken
Afdeling Algemene en Juridische Zaken
Afdeling Financiën
Stichting Overheidsaccountantsbureau
Secretarie Eilandsraad
Mr. M. F. Bonapart

ONTVANGEN R.A.S. & E.

27 JULI 2000 *Dm*

Curaçao, 26 juli 2000

Aan het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,
Concordiastraat 24,
Alhier

Geacht College,

In antwoord op Uw brief d.d. 8 juni 2000 (verzonden 24 juli 2000) en in aansluiting op mijn schrijven aan Uw College d.d. 21 juli 2000, alsmede het telefonisch gesprek dat ik gisteren met de heer Gezaghebber mocht hebben, doe ik U hierbij een tweede exemplaar (in concept) van het rapport "Historisch onderzoek naar de eigendomssituatie van plantage Gato" toekomen.

Wellicht ten overvloede zij Uw College bericht, dat de heer Gedeputeerde Anthony Godett het rapport gisteren uitvoerig met mij heeft besproken.

Hoogachtend,

Prof. Dr. A.F. Paula

EILANDGEBIED CURAÇAO	
SECRETARIAAT	
SECRETARIS	
SECRETARIS	
Ingeboekt	08 JULI 2000
No.:	2000/19184

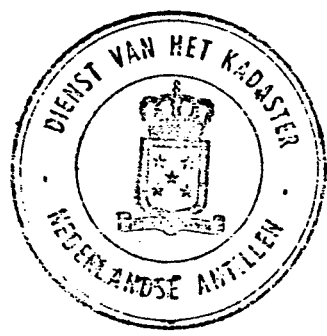
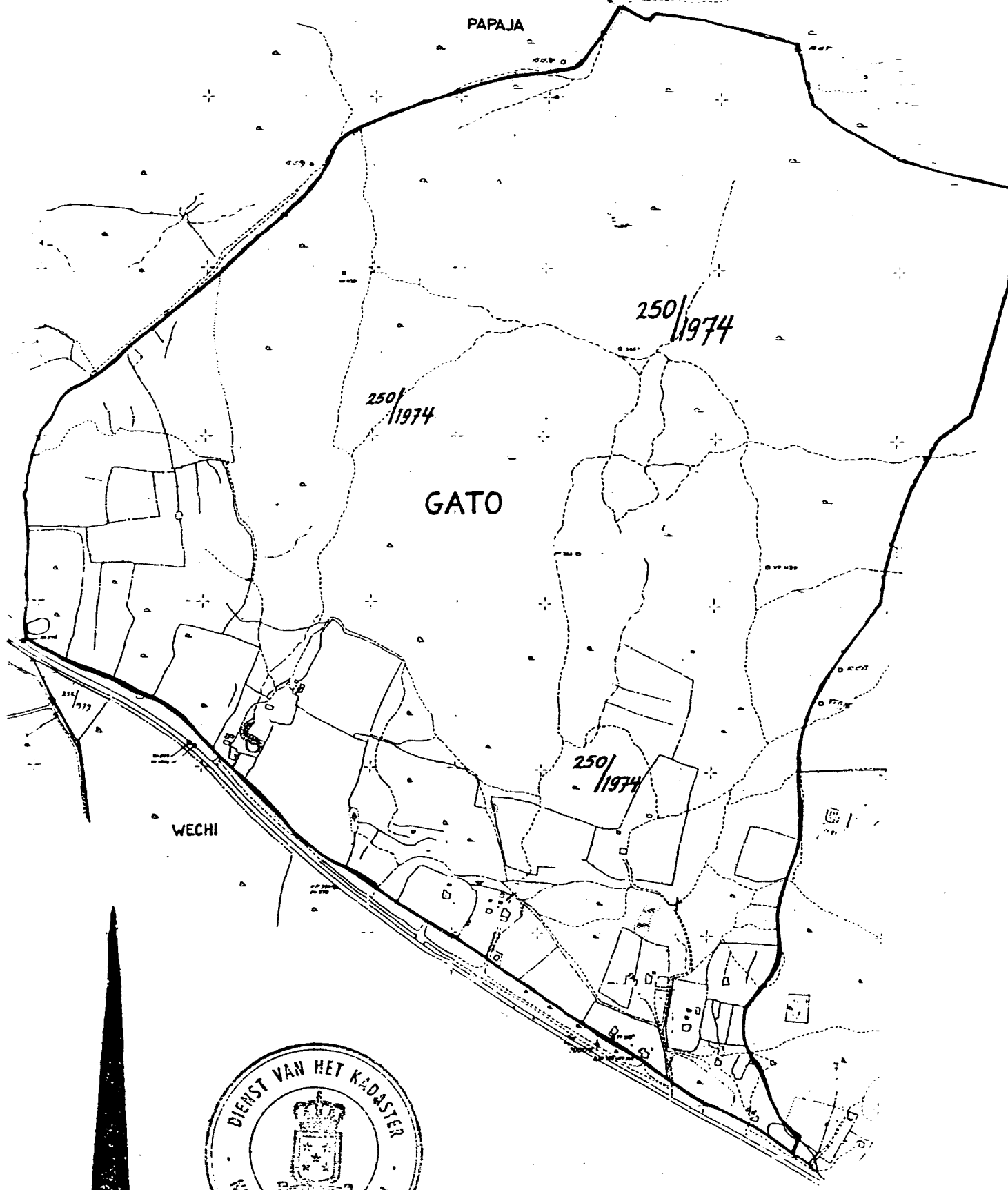
CONCEPT

Historisch onderzoek naar de eigendomssituatie van plantage Gato

**Rapport van de commissie
ingesteld per Eilandsbesluit van 2 juni 1999, no. 5241a**

Willemstad, Curaçao

Juli 2000

SITUATIE SCHEFS

INHOUD

CONCEPT

	Blz
I. INLEIDING	1
A. De problematiek	1
B. De opdracht	2
C. Aanpak van het onderzoek	3
D. Woord van dank	4
II. HET ONDERZOEK	5
A. Kennisname van rechtsaspecten	5
1. Beschouwing eigendomsverkrijging	5
2. Chronologisch overzicht van rechtszaken	8
B. Gesprekken	12
1. Richard Ferero c.s.	13
2. Rosalia Ferreo c.s.	14
3. Familie Pietersz	14
4. Maria S. Navarro c.s.	15
5. Ilse R. Navarro	15
6. Enkele bewoners van Gato	15
7. Dhr. H.B. Calvo	16
C. Archiefonderzoek	16
1. Hof van Justitie en Advokatenkantoor Winkel, Soliana en Grul	16
2. Algemeen Rijksarchief	16
3. Centraal Historisch Archief	19
4. Dienst van het Kadaster	21
5. Hypotheekkantoor	22
6. Monumentenbureau	23
7. Privé archief van de familie Ferero	23
III. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	24
A. Conclusies	24
B. Aanbevelingen	25

BIJLAGEN

- 1 Opdrachtbrief plus Eilandsbesluit betreffende de commissie
- 2 Advertentie in Extra dd. 21 en 22 juni 2000
- 3 Verslagen van gesprekken
- 4 Notariële verklaring van erfgenaamschap Ferero's
- 5 Testament van de weduwe van Rasveldt
- 6 Archiefstuk inzake grondruil aan de Overzijde
- 7 Uittreksel Hypotheekregister
- 8 Uittreksels Monumentenregister
- 9 Verklaring Belastingkantoor t.a.v. Ferero

I. INLEIDING

A. De problematiek

De eigendomssituatie van de gewezen plantage Gato wordt reeds enkele decennia betwist. Sinds 1981 zijn er verschillende rechtszaken gevoerd door en tussen partijen die het (mede-)eigendom van Gato opeisen. Hierdoor is er langzamerhand onduidelijkheid ontstaan over wie de rechthebbenden inzake Gato zijn.

Bekend is, dat de plantage Gato in de 18de eeuw eigendom was van de predikant ds. Wigboldus Rasveldt, en na diens overlijden, van zijn weduwe mw. Sybrecht van Uytrecht. Deze laatste heeft de plantage met bijbehoren bij testament van 1809 gelegateerd aan haar 13 vrijgegeven slaven.

Thans wordt aanspraak gemaakt op het (mede-)eigendom van Gato door de volgende partijen:

- de familie Ferero¹, afstammelingen van (o.a.) wijlen Gerardus Lazaro Ferero (1886-1987), die claimen afstammelingen te zijn van één van de 13 vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt;
- de familie Pietersz, afstammelingen van (o.a.) wijlen Francisco Ealalio Pietersz (1875-1953), die zich beroepen op verkrijgende verjaring;
- het eilandgebied Curaçao, die voornemens is om, indien niemand voor recht kan aantonen eigenaar van Gato te zijn, zich ingevolge artikel 572 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen (BWNA), eigenaar te verklaren van Gato;
- de familie Navarro, afstammelingen van (o.a.) wijlen Nicolina Maria Navarro, geboren Martina (1890-1974), die menen erfgenamen te zijn van de 13 vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt, doch zich vooralsnog niet hebben gevoegd bij de rechtsprocedures om (mede-)eigendom vast te stellen.

Het twistpunt en de onduidelijkheid inzake de eigendomssituatie van Gato treffen niet slechts de bovengenoemde partijen, maar in de laatste jaren vooral ook de verschillende bewoners die zich te Gato hebben gevestigd als huurders van stukken grond. Er heeft echter geen verkaveling plaats gevonden en er bestaan geen infrastructurele voorzieningen zoals geasfalteerde wegen en aanvoer van water en electriciteit, behalve langs de hoofdweg. Zolang er een geschil c.q. onduidelijkheid bestaat over wie eigenaar(s) is/zijn van Gato, kunnen deze zaken niet worden geregeld en blijven de bewoners verstoken van acceptabele woonomstandigheden. Bovendien blijft er een lucht van illegaliteit hangen boven de verhuur van gronden en de bouw van huizen.

¹ De achternaam Ferero komt in de verschillende door de commissie geraadpleegde stukken afwisselend voor als Ferero en als Ferrero. Soms komt de achternaam van één en dezelfde persoon Fer(r)ero in beide spellingsvormen voor, afhankelijk van de tijdsperiode en de bron van het stuk in kwestie.

B. De opdracht

Gelet op de hierboven omschreven problematiek, heeft het Eilandgebied Curaçao besloten een historisch onderzoek in te stellen naar de eigendomssituatie van Gato en dit onderzoek te laten uitvoeren door deskundige historici. Bij Eilandsbesluit van 2 juni 1999, nummer 5241a, heeft het Bestuurscollege besloten een tweehoofdige commissie te belasten met het historisch onderzoek. De opdracht is verstrekt per brief dd. 15 juni 1999 nummer 5241b.²

De commissie bestaat uit professor dr. A.F. (Jandie) Paula (voorzitter) en de heer Felio Hermilio Colinet (lid) en heeft zich in de eindfase van haar taakuitvoering laten ondersteunen door de heer Peter Jordens als secretaris.

Conform de opdracht is het doel van het historisch onderzoek: het vaststellen van 'de feitelijke ontwikkelingen aangaande de eigendomssituatie van Plantage Gato ... sinds de uitvoering van het legaat van de weduwe Sybrecht van Uytrecht van Rasveldt'.

Uitgaande van deze opdrachtformulering wenst de commissie de volgende kanttekeningen te plaatsen.

Ten eerste gaat het hier om een historisch onderzoek. Omdat het onderwerp van het onderzoek een eigendomssituatie betreft, ontkomt men er niet aan om ook juridische aspecten in ogenschouw te nemen. Zo heeft de commissie de volgens het Antilliaanse/Nederlandse recht beschikbare mogelijkheden van eigendomsverkrijging belicht en heeft zij kennis genomen van de verschillende rechtszaken die sinds 1981 ten aanzien van Gato zijn gevoerd. De opdracht aan de commissie is echter niet om een oordeel uit te spreken over de rechtspraak of een aanbeveling terzake te doen. Evenmin is het de taak van de commissie om een juridische oplossing te vinden voor de problematiek van Gato.

Een tweede kanttekening betreft het aandachtsgebied (in geografische zin). Volgens de opdracht betreft de onderhavige problematiek specifiek de plantage Gato. Dit terrein is kadastraal vastgelegd en omschreven in meetbrief nummer 250/1974 en rooibrief nummer 59/1925 van de Dienst Kadaster. Gato is 89.59 hectare groot en ligt ten zuiden van Hato, ten westen van Souax Ariba, ten noorden van Malpais en Wechi en ten oosten van Papaja.³

De commissie heeft in haar onderzoek echter naast Gato, ook aandacht besteed aan het stuk grond met opstallen te Otrobanda, dat bekend stond als de Overzijde 68 (oude straatbenaming van Otrobanda) en dat tezamen met de plantage Gato door de weduwe van Rasveldt aan haar vrijgegeven slaven is vermaakt. In de huidige discussies en

² Zie bijlage 1.

³ Men treft in de documenten van de 19de eeuw ook de verwijzing "Malpais alias Gato" of "Malpais in het middendistrict" aan voor Gato. De naam "Malpais" werd in feite voor meerdere plantages gebruikt, hetgeen enige verwarring kan veroorzaken. In het Plantageregister van het Hypotheekkantoor treft men vier plantages aan met "Malpais" in de naam: (1) Malpais alias Gato, (2) Malpais alias Wawoe (±7 hectare, ten westen van Juan Domingo bij Zegu/Zorgdaad), (3) Klein Malpais en rustplaats alias Weitje (Wechi, ±134 hectare), en (4) Malpais (Mount Pleasant en gedeelte Meiberg, ±785 hectare). Tegenwoordig is het duidelijk dat de naam Malpais slaat op de gronden ten zuiden van Gato, dus ten zuiden van de hoofdweg naar Westpunt.

rechtsvoering over Gato is weinig of geen aandacht besteed aan dit stuk grond, maar de historische feitelijkheden inzake de Overzijde 68 zijn naar het oordeel van de commissie wel zeker relevant, en zelfs doorslaggevend, voor het kunnen vaststellen van de eigendomssituatie van Gato.

De Overzijde 68 lag op de oostelijke helft van een stuk terrein genaamd de Loos. Dit gebied kan in de tegenwoordige stadsgeografie worden aangewezen als liggende achter het casino van Hotel Kurá Ulanda (voorheen Hotel Porto Paseo) en in het noorden en westen begrensd door de IJzerstraat.⁴

De derde en laatste kanttekening die de commissie wenst te plaatsen ten aanzien van de afbakening van het onderzoek, betreft de tijdsperiode. De opdrachtformulering geeft aan dat het onderzoek moet starten bij 'de uitvoering van het legaat van de weduwe Sybrecht van Uytrecht van Rasveldt'. Dit betekent dat het onderzoek qua tijdsperiode in principe moet starten in 1812, toen de akte van executie van haar testament werd verleden. Uiteraard heeft de commissie ook de jaren direct voorafgaand aan deze gebeurtenis in beschouwing genomen. Het archiefonderzoek van de commissie betreft dan ook documenten gedateerd vanaf 1807.

C. Aanpak van het onderzoek

Het door de commissie verrichte onderzoek heeft bestaan uit verschillende gesprekken met relevante personen (belanghebbenden, betrokkenen, informanten) alsmede bezoeken aan verschillende relevante instanties.

De commissie heeft gesprekken gevoerd met:

1. Familie Ferero (Richard Ferero c.s. en Rosalia Ferrero c.s.)
2. Familie Pietersz en hun advocaten dhr. Edwin I. Maduro en mr. Errol Maduro
3. Familie Navarro (Maria S. Navarro c.s. en Ilse R. Navarro)
4. Enkele bewoners van Gato
5. De heer H.B. Calvo, voormalig Hoofd van de Dienst Kadaster en *qualitate qua* voorzitter van de permanente Commissie Eigendomsuitwijzing.

De commissie heeft ook contact gehad met de heren mr. M.F. Bonapart en mr. M.L.J.J.P. Willems, advocaten van het Eilandgebied Curaçao. Een formeel interview was echter niet noodzakelijk vanwege de ampele documentatie die vanuit het archief van hun kantoor ter beschikking is gesteld aan de commissie.

Ook heeft de commissie telefonisch gesproken met notaris meester Rudolph J. Anthony Palm, die de familie Ferero in januari 1999 heeft bijgestaan door een verklaring van

⁴ De commissie heeft de exacte ligging van de Overzijde 68 niet kunnen achterhalen. Wel weet de commissie dat bijvoorbeeld de Overzijde 66 in de latere, moderne straatbenaming overeenkwam met IJzerstraat 68, 70 en 72. De Overzijde 68 moet ietwat ten oosten van de Overzijde 66 hebben gelegen, want de Overzijde 65 lag meer naar het westen en/of zuiden (nl. IJzerstraat 48 t/m 66). Bekend is dat de rooibrief van de Overzijde 68 van 28 januari 1812 dateert, maar daar de rooibrieven aanwezig op het Hypotheekkantoor in het jaar 1821 starten, kon aan de hand van dit gegeven geen nadere informatie worden ingewonnen.

erfgenaamschap op te stellen. Notaris Palm gaf de commissie te kennen nadien geen contact meer te hebben gehad met de Ferero's en dat hij niet zou weten wat hij zou kunnen bijdragen aan de werkzaamheden van de commissie. Nader contact heeft derhalve niet plaatsgevonden.

De commissie heeft archiefonderzoek gepleegd bij de volgende instanties:

1. het Hof van Justitie en het Advokatenkantoor Winkel, Soliana en Grul
2. het Algemeen Rijksarchief (Den Haag, Nederland)
3. het Centraal Historisch Archief
4. de Dienst van het Kadaster
5. het Hypotheekkantoor
6. het Monumentenbureau
7. het privé archief van de familie Ferero.

De commissie wenst volledigheidshalve te vermelden dat zij ook contact heeft opgenomen met nog een drietal instanties, te weten het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Burgerlijke Stand, Bevolkingsregister & Verkiezingen en het Bureau Domeinbeheer, om informatie te bekomen. Deze contacten resulteerden echter niet in informatie die een wezenlijke bijdrage konden leveren aan het onderzoek. Reden waarom deze contacten niet verder besproken zullen worden in dit rapport.

Daarnaast heeft de commissie via het archief van de heer Edwin I. Maduro, advocaat van de familie Pietersz, kennis kunnen nemen van de pleitnotitie van de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad en enkele uittreksels uit het Bevolkingsregister terzake van de afstamming van de Pieterszen.

Tenslotte wenst de commissie te vermelden dat zij qua documentatie uiteraard ook gebruik heeft gemaakt van bekende, relevante naslagwerken van meer algemene aard, die de leden van de commissie in eigen bezit hebben of die algemeen toegankelijk zijn bij bijvoorbeeld de lokale bibliotheken.

D. Woord van dank

De commissie wenst haar dank te betuigen aan allen die op een of andere wijze een bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van het voorliggende rapport. Het gaat daarbij niet slechts om de hierboven genoemde personen en instanties, doch ook om verschijnende andere personen die vaak informeel benaderd zijn en de commissie in staat hebben gesteld verschillende kleine doch essentiële details van het rapport in te vullen.

II. HET ONDERZOEK

A. Kennisname van rechtsaspecten

1. Beschouwing eigendomsverkrijging

Alle wijzen waarop goederen worden verkregen en verloren zijn in de wet te vinden. Er zijn niet meer wijzen van verkrijging dan die uit de wet voortvloeien. Partijen kunnen geen nieuwe wijzen van verkrijging van goederen in het leven roepen.

Op grond van art. 635 BWNA kan eigendom van zaken op geen andere wijze worden verkregen dan door:

- a. toeëigening
- b. natrekking
- c. verjaring
- d. wettelijke of testamentaire erfopvolging
- e. opdracht of levering tengevolge van een rechtstitel van eigendomsovergang, afkomstig van degene, die gerechtigd was over de eigendom te beschikken.

a. Toeëigening

Men kan door toeëigening (occupatie) alleen eigendom verkrijgen van zogenaamde *res nullius*; dit zijn goederen die nooit een eigenaar hebben gehad, of goederen die door de eigenaar zijn prijsgegeven (*res derelicta*). Bij *res nullius* leidt inbezitneming dus tot eigendomsverkrijging.

Art. 572 BWNA kan enige onduidelijkheid oproepen daar het de eis stelt: 'onbeheerd en geen andere eigenaar'. Wat hier echter bedoeld wordt is dat in ons recht onroerend goed altijd een eigenaar heeft. In laatste instantie is dit het Land c.q. het Eilandgebied. Onroerend goed is dus nooit *res nullius*.

Deze materie wordt mede beheerst door art. 1152 BWNA. Wanneer er zich bij het opvallen van een nalatenschap (zoals bijvoorbeeld oude plantages) geen erfgenamen melden of de erfgenamen verwerpen de nalatenschap, dan wordt de nalatenschap als onbeheerd beschouwd en wordt door het Gerecht in eerste aanleg een curator over deze onbeheerde nalatenschap benoemd. Indien zich na verloop van drie jaren nog geen erfgenamen hebben gemeld, vervalt de nalatenschap aan het Land c.q. het Eilandgebied.

De commissie heeft middels een gesprek met mw. mr. Klazien van Zwieten, kandidaat-notaris op Notariskantoor van der Plank & Roos, kennis genomen van een door haar ontworpen juridische constructie voor gevallen van onbeheerde nalatenschap. Die is reeds toegepast in het geval van de plantage Sosiegu. Mw. Van Zwieten heeft het concept aan het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao aangeboden in een brief d.d. 18 februari 2000.

De constructie bestaat erin, dat de Stichting Curatorschap Onbeheerde Nalatenschappen – opgericht in januari 1999, met mw. Van Zwieten als één van de drie leden – op een veiling de plantage Sosiegu verkoopt aan een stichting Sosiegu (met een bestuur van financieel deskundigen) voor een symbolisch bedrag. De aanwezigen op de openbare

verkoop (m.n. de huidige bewoners van de plantage) moeten het maatschappelijk en economisch belang van de constructie inzien, zodat niemand behalve de stichting biedt. Vervolgens kunnen de bewoners de grond waarop zij wonen tegen een aannemelijk bedrag van de stichting kopen. Van deze opbrengsten kunnen verkavelingskosten e.d. worden betaald. De nog niet bebouwde kavels kunnen voor woningbouw worden bestemd.

De constructie van mw. Van Zwieten lijkt niet van toepassing te zijn op Gato.

- De veronderstelling dat de huidige bewoners van de onverdeelde gronden, in meerderheid afstammelingen zijn van de gewezen slaven van de oorspronkelijke plantage-eigenaar, gaat duidelijk niet op in het geval van Gato. Het merendeel der bewoners te Gato bestaat immers uit huurders die zich daar in recente tijden hebben gevestigd.
- De voorwaarde dat alle bewoners het eens moeten worden over de constructie als beste oplossing voor de eigendomsproblematiek, zal zeer moeilijk te verwezenlijken zijn in het geval van Gato. Er bestaat immers een langdurend geschil tussen partijen die zich als erfgenaam, beheerder en/of eigenaar voordoen.
- In het geval van Gato zijn naar het oordeel van de commissie, de erfgenamen in principe wél te achterhalen.

Overigens biedt de constructie van mw. Van Zwieten op zich geen oplossing voor de financiering van de uitvoering van een verkavelingsplan en infrastructurele voorzieningen. Men is toch weer aangewezen op overheidssubsidies. Verder is het recente vonnis in de zaak van de heer Freddy I. Antersijn tegen de Stichting Curatorschap, betreffende plantage Vetter, een aanwijzing dat de constructie van mw. Van Zwieten niet opgaat in gevallen waar zich wel (mede-)eigenaren voordoen.⁵

b. Natrekking (art. 639 BWNA)

Wanneer een zaak deel uitmaakt van een andere zaak, verkrijgt de eigenaar van die zaak de eigendom door natrekking. Natrekking is een wijze van eigendomsverkrijging los van de wil van de verkrijger en van de vroegere eigenaar. Met betrekking tot onroerende goederen spelen artt. 650 e.v. BWNA een belangrijke rol.

c. Verjaring (art. 635 jo 659 jo 1965 e.v. BWNA)

i. Verkrijgende of acquisitieve verjaring (art. 1982 e.v. BWNA)

Iemand, die voorheen slechts bezitter van een goed was, wordt door tijdsverloop rechthebbende van dat goed. Het doel van de verkrijgende verjaring is bevordering van de rechtszekerheid. Uiteindelijk sluit de rechtstoestand weer aan bij de feitelijke toestand: iemand die in werkelijkheid geen rechthebbende was, maar naar buiten toe wel rechthebbende lijkt te zijn, wordt rechthebbende.

Zo kan het bijvoorbeeld voorkomen dat een onroerend goed door een persoon aan een ander wordt geleverd. Voor levering van onroerende zaken is inschrijving van de leveringsakte in de openbare registers vereist en met die inschrijving gaat tevens het bezit

⁵ Vonnis van 29 februari 2000 in de zaak EJ 1051/98, H.63/99.

over. Wanneer achteraf blijkt dat de verkoper niet beschikkingsbevoegd was of de beoogde overdracht is niet geslaagd op grond van een titelgebrek, dan heeft de verkrijger wel het bezit verkregen, maar niet de eigendom. Door tijdsverloop kan dit bezit uitgroeien tot eigendom.

Om door middel van verjaring eigendom van een zaak te verkrijgen, wordt vereist een voortdurend en onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnig bezit (art. 1974 BWNA). Daarnaast is vereist dat de bezitter te goeder trouw is (art. 1982 BWNA).

Toelichting:

- 'voortdurend bezit': het bezit dient onafgebroken te zijn. Door bezitsverlies wordt de lopende verjaring afgebroken;
- 'ondubbelzinnig bezit': de bezitter moet de feitelijke macht over het goed uitoefenen. Het bezit moet naar buiten toe zichtbaar zijn en men moet de eigenaar niet meer als bezitter kunnen aanmerken;
- 'goede trouw': zulks wordt vermoed aanwezig te zijn; het ontbreken van goede trouw moet worden bewezen. De goede trouw moet aanwezig zijn op het moment, waarop het bezit van de zaak verkregen wordt. Indien op een later tijdstip de bezitter ontdekt, dat hij toen een onjuiste mening had, dan verandert dat niets aan zijn bezit. Hij blijft bezitter te goeder trouw, hoezeer hij ook weet dat hij geen rechthebbende is.

Indien de bezitter het bezit door erfopvolging heeft verkregen, dan geldt voor zijn bezit de goede of kwade trouw van zijn rechtsvoorganger. Indien de erflater niet te goeder trouw bezit heeft verkregen, maar de erfgenaam is daarvan niet op de hoogte en dus wel te goeder trouw, dan kan de erfgenaam niet door verjaring eigenaar worden. (De kwade trouw van de erflater geldt als de kwade trouw van de erfgenaam.

De verjaringstermijn voor verkrijgende verjaring is 20 jaar als men zijn titel van verkrijging kan aantonen, anders geldt de termijn van 30 jaar (art. 1982 BWNA). Voor de vereiste tijdsduur mag men het bezit te goeder trouw van zijn rechtsvoorganger meetellen (art. 1977 BWNA).

ii. Bevrijdende of extinctieve verjaring (art. 1986 BWNA)

Indien een rechtsvordering die aan iemand toekomt door tijdsverloop tenietgaat. De eigenaar van een goed heeft gedurende 30 jaar de tijd zijn goed op te eisen. Laat hij dit na, dan wordt de bezitter na 30 jaar door bevrijdende verjaring eigenaar.

d. Erfopvolging

De erfgenamen verkrijgen van rechtswege het bezit van de goederen en de rechtsvorderingen van de overledene (art. 861 BWNA). Deze materie wordt beheerst door de regels van het erfrecht.

e. Opdracht of levering tengevolge van een rechtstitel van eigendomsovergang, afkomstig van degene, die gerechtigd was over de eigendom te beschikken

Art. 635 eist een levering tengevolge van een 'rechtstitel van eigendomsovergang', Onder het begrip rechtstitel valt hier te verstaan: de rechtsverhouding die aan de eigendoms-

overdracht ten grondslag ligt en die haar rechtvaardigt. Tussen de overdrager en de verkrijger dient dus een rechtsverhouding te bestaan, die erop gericht is dat door de levering aan de verkrijger een overdracht tot stand komt en die dit resultaat – de overdracht – rechtvaardigt. Titels tot overdracht kunnen bijvoorbeeld zijn: koop, verbruikleen, ruil en schenking.⁶

2. Chronologisch overzicht rechtszaken

Zonder een oordeel te willen uitspreken over de juridische merites van de (vele) gevoerde rechtszaken aangaande Gato, wenst de commissie hieronder een beknopt overzicht te geven van deze rechtszaken. Dit teneinde nader inzicht mogelijk te maken in de eigendomsproblematiek en de standpunten van de verschillende partijen.

a. Ferero tegen Pietersz, 16 augustus 1982

Volgens Gerardo Lazaro Ferero (eiser) bestaat er tussen hem en Felipe Benicio Pietersz (ook bekend als Phil of Fiel Pietersz di Gato, gedaagde) een overeenkomst waarbij gedaagde namens en ten behoeve van eiser huursommen behoort te innen bij 61 huurders aan wie eiser gedeelten van plantage Gato in huur heeft uitgegeven. Eiser stelt dat gedaagde in gebreke is gebleven met de afdracht en wel tot een bedrag van Nafl. 10.248,=. Gedaagde ontkent het bestaan van een dergelijke overeenkomst. Hij geeft toe huurpenningen te incasseren, maar stelt dat het daarbij gaat om door en ten behoeve van hemzelf uit eigen hoofde in huur gegeven terreingedeelten, tot het uitgeven waarvan hij gerechtigd was en is. Gedaagde ontkent de hoogte van het door eiser genoemde bedrag. In de processtukken en tijdens de pleidooien zijn partijen met elkaar in debat getreden over de eigendomsvraag van de terreinen. Beide pretenderen daarop eigendomsrechten. Eiser heeft twee getuigen doen horen. Het Gerecht acht dat eiser niet geslaagd is in het bewijzen van het bestaan van een huurovereenkomst tussen eiser en gedaagde en wijst daarom de vordering af.⁷

b. F. Pietersz tegen H.R. Pietersz, 9 september 1985

Felipi Pietersz (eiser) verzoekt om Humphrey Raimundo Pietersz (gedaagde) te veroordelen hem de som van Nafl. 730,= met rente te betalen voor achterstallige huur van het perceel grond aangeduid als Gato 19 alsmede voor een persoonlijke lening. Gedaagde stelt dat het hem niet duidelijk is aan wie hij rechtsgeldig huur moet betalen, omdat zowel eiser als een zekere Ferero beweren verhuurder van het perceel grond te zijn. Eiser brengt het vonnis van 16 augustus 1982 naar voren. Het Gerecht oordeelt dat zij in dit geding zal moeten aannemen dat eiser gerechtigd is gedaagde voor de betaling van de reeds

⁶ Schenking (art. 1685 BWNA) is een overeenkomst, waarbij de schenker, bij zijn leven, om niet en onherroepelijk enig goed afstaat ten behoeve van de begiftigde, die hetzelfde aanneemt.

⁷ Gerecht in Eerste Aanleg, zaak van de eiser G.L. Ferero (gemachtigde: J.F.N. Winkel), tegen de gedaagde F.B. Pietersz (gemachtigde: J.A. Rojer). Verzoekschrift van 18 september 1981. Eindvonnis nummer 1453 gewezen door rechter F.L.J.M. Heijnen, uitgesproken door rechter C.A.A. Nicastia. A.R. nummer 2549/1981.

vervallen huur aan te spreken. Het Gerecht veroordeelt gedaagde aan eiser de som van Nafl. 730,= met rente te betalen.⁸

c. Ferrero tegen Pietersz, 24 oktober 1988

De eisers Ferrero (de enige en algemene erfgenamen van wijlen G.L. Ferrero) vorderen in hun verzoekschrift dat het Gerecht voor recht verklaart dat zij de enige en uitsluitende eigenaren van plantage Gato zijn. Zij stellen dat G.L. Ferrero erfgenaam was van de vrijgemaakte slaven van Rasveldt en gedurende ruim 40 jaar grondbelasting heeft betaald voor de terreinen. De gedaagde Felipe Benicio Pietersz voert daarentegen aan dat niet vaststaat dat eisers de enige en gehele erfgenamen zijn van de vrijgemaakte slaven. Hij beroept zich voorts op verkrijgende verjaring. Gedaagde is op Gato geboren; zijn vader had toezicht op de terreinen. Hij stelt dat hij zich steeds als de bezitter van de terreinen heeft gedragen. Eisers stellen dat (1) Maria Cathalina Pieter de grootmoeder van G.L. Ferrero is en (2) zij dezelfde persoon is als Maria Cathalina Sylvania, in de wandeling genaamd Swaantje, die een vrijgegeven slavin van Rasveldt was.

Het Gerecht oordeelt dat eisers er niet in geslaagd zijn om hun stelling (1) aannemelijk te maken en dat hun stelling (2) onmogelijk is. Het Gerecht oordeelt derhalve dat eisers Ferrero niet hebben kunnen bewijzen dat zij door erfopvolging rechthebbenden zijn op de gronden van plantage Gato en wijst daarom hun verzoek af. Het Gerecht stelt voorts dat gedaagdes beroep op verjaring niet van invloed is op de beslissing en buiten bespreking kan blijven.⁹

d. Groenenberg en Ferero tegen Pietersz, 24 maart 1997

In een valsheidsincident in de hoofdzaken nummers 1996/1151 en 1996/1415 (zie rechtszaken f. hieronder) stellen Groenenberg c.s en Ferero c.s. (eisers) dat de in de hoofdzaken overgelegde kopie van een brief van OGEM NV vervalst is. Eisers overleggen ter vergelijking een door Kodela NV gewaarmerkte kopie. L.E. & L.S. Pietersz en E. Pietersz Antonio c.s. (gedaagden) voeren aan dat zij er geen bezwaar tegen maken dat de door eisers overgelegde gewaarmerkte kopieën in de procedures worden gebruikt. Het Gerecht oordeelt dat hiermee het belang van de incidentele vordering van eisers vervalst. Het gevorderde wordt dan ook afgewezen. Voor het verdere verloop van de procedures in de hoofdzaken geldt dat zal worden uitgegaan van de gewaarmerkte kopieën.¹⁰

⁸ Gerecht in Eerste Aanleg, zaak van eiser Felipi Pietersz (gemachtigde: E.J. Maduro) tegen gedaagde Humphrey Raimundo Pietersz. Verzoekschrift van 18 december 1984. Rechter C.A.A. Nicastia.

⁹ Gerecht in Eerste Aanleg, zaak van de eisers Ferrero (gemachtigde: H.W. Braams en H.W. Braams jr.) tegen de gedaagde Felipe Benicio Pietersz (gemachtigde: A.F.M. Torres). Verzoekschrift van 15 of 16 juni 1987. Eindvonnis nummer 1255 gewezen door rechter G.J. Stoové. A.R. nummer 552/87.

¹⁰ Gerecht in Eerste Aanleg. Vonnis nummer 437 gewezen door rechter M.A. Loth. A.R. nummers 1996/1151 en 1996/1415.

e. Verzoek van Ferero, 25 september 1997

Verzoekers Ferero stellen dat Pietermella Antonia Pieters (moeder van wijlen Gerardus Lazaro Ferero) dezelfde persoon is als Antonia Pietermella, geboren uit de vrouw Maria Catalina. In de geboorteakte van Antonia Pietermella zou derhalve de achternaam van haar moeder, zijnde Pieter of Pieters, moeten worden opgenomen. Het Gerecht stelt de verzoekers niet te kunnen volgen in hun verzoek, daar uit de overlegde aktes niet met voldoende zekerheid kan worden geconcludeerd dat het hier niet gaat om twee verschillende personen, een Pietermella Antonia en een Antonia Pietermella.¹¹

f. Groenenberg tegen Pietersz (hoofdzaak), Ferero tegen Pietersz (request-civiel),
6 oktober 1997

Groenenberg c.s. verzoeken vast te stellen dat de erven Ferero de enige en uitsluitende eigenaren van plantage Gato zijn. De erven Pietersz (L.E. & L.S. Pietersz, Chato Properties NV en E. Pietersz Antonio c.s.) vorderen in reconventie dat zij de enige en uitsluitende eigenaren van plantage Gato zijn. Partijen zijn over en weer erfgenamen van de partijen die de procedure nummer 552/1987 hebben gevoerd. (Groenenberg c.s. behoren als opvolgers onder algemene titel van Eufemia Aniceta Ferero tot de erven Ferero. Chato Properties NV is, naar het oordeel van het Gerecht, een verlengstuk van de erven of van enkele van de erven van F.B. Pietersz). Gedaagden voeren als exceptief verweer aan dat eisers geen nieuwe gronden in de onderhavige procedure aanvoeren. Het Gerecht onderschrijft dit verweer en verklaart de eisers in de hoofdzaak en het request-civiel niet ontvankelijk. Aangezien het exceptief verweer van gedaagden slaagt, behoeft de reconventionele vordering geen nadere bespreking.¹²

g. Verzoek van Ferero, 6 januari 1998

Drie appellanten Ferero zijn in hoger beroep gegaan tegen de beschikking van 25 september 1997 van het Gerecht in Eerste Aanleg (zie zaak e. hierboven). Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba vernietigt de beschikking, waarvan beroep, en gelast tot verbetering c.q. aanvulling van de geboorteakte voorkomende in de registers van de Burgerlijke Stand over het jaar 1845 onder nummer 16 van het derde district in diervoege dat daarin als geslachtsnaam van Maria Catalina zal worden vermeld Pieter, zodat haar juiste namen zullen komen te luiden: Maria Catalina Pieter. De beslissing van het Hof is mede gebaseerd op een brief van 4 september 1997 van het interim-hoofd van de Burgerlijke Stand, waarin wordt gesteld dat

¹¹ Gerecht in Eerste Aanleg, verzoek van Rafael Arcadio Ferero, Adela Constancia Ferero en Serapio Martir Ferero. Verzoekschrift van 24 juli 1997. Beschikking nummer 853/1997 gewezen door rechter J.R. Sijmonsma. EJ nummer 755/1997.

¹² Gerecht in Eerste Aanleg, hoofdzaak nummer 1151/1996, van eisers Groenenberg c.s. (gemachtigden: W.E. Fortin, M. Bijkerk en P.D. Langerak) tegen gedaagden Pietersz c.s. (gemachtigde: E.I. Maduro); request-civiel nummer 1415/1996, van eisers Ferero c.s. (gemachtigden: W.E. Fortin, M. Bijkerk en P.D. Langerak) tegen gedaagden Pietersz c.s. (gemachtigde: E.I. Maduro). Vonnis nummer 1447 gewezen door rechter J.R. Sijmonsma. A.R. nummers 1151/1996 en 1415/1996.

van de zijde van de Burgerlijke Stand geen bezwaren bestaan tegen het door appellanten verzochte.¹³

h. Groenenberg tegen Pietersz (zaak), Ferero tegen Pietersz (request-civiel), 11 augustus 1998

Groenenberg c.s. hebben in de zaak H.230/98 hoger beroep aangetekend tegen het op 6 oktober 1997 uitgesproken vonnis van het Gerecht in Eerste Aanleg. Zij vorderen een verklaring voor recht, primair dat zij samen met de andere erfgenamen van de vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt eigenaar zijn van Gato, subsidiair dat zij dat zijn samen met de andere erfgenamen van de vrijgelaten slaven alsmede met L.E. Pietersz c.s. In de zaak H.229/98 hebben de erven Ferero een request-civiel ingediend ter herroeping van het vonnis van 24 oktober 1988 (zie zaak c. hierboven). In beide zaken hebben L.E. Pietersz c.s. reconventioneel gevorderd een verklaring voor recht dat zij eigenaren zijn van Gato, waarbij zij als grondslag aanvoeren dat hun rechtsvoorgangers door verjaring de terreinen hebben verkregen.

In de zaak H.229/98 worden de erven Ferero niet ontvankelijk verklaard in hun appèl, aangezien een request-civiel slechts kan plaatsvinden door de rechter die het oorspronkelijke vonnis heeft gewezen. In de zaak H.230/98 wordt zowel het principaal als incidenteel appèl ongegrond verklaard en het vonnis van het Gerecht in Eerste Aanleg bevestigd.

Ten aanzien van de grieven van de erven Ferero stelt het Hof o.m. dat feiten en bewijsmiddelen betreffende hun afstamming die in 1988 niet zijn beoordeeld of die geheel nieuw zijn, niet alsnog (in een nieuwe procedure) aan de rechter kunnen worden voorgelegd. Met andere woorden: men kan niet op dezelfde grond tussen dezelfde partijen (of hun rechtsopvolgers) over hetzelfde geschilpunt een procedure herhalen, met het argument dat men over nieuw bewijsmateriaal beschikt of meent te beschikken.

Het Hof oordeelt voorts in een overweging ten overvloede dat het niet aannemelijk is dat de rechtsvoorgangers van Pietersz, al aangenomen dat zij bezitter waren, in redelijkheid en te goeder trouw hebben kunnen menen gerechtigd te zijn tot eigendom van Gato, aangezien voldoende bekend was dat de plantage was nagelaten aan de vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt. Daarom oordeelt het Hof dat het niet aannemelijk is dat Pietersz op grond van verkrijgende verjaring eigendom kan pretenderen (voor verkrijgende verjaring is onder meer vereist dat de bezitter te goeder trouw is, conform artikel 1982 BWNA).¹⁴

¹³ Gemeenschappelijk Hof van Justitie, zaak nummer H.539/97 van appellanten Rafael Arcadio Ferero, Adela Constanca Ferero en Serapio Martir Ferero (gemachtigde W.E. Fortin). Beschikking nummer 9 gegeven door rechter L.A.J. de Lannoy (president), M.H.H.A. Moes en R.A.Th.A. Dekkers (leden).

¹⁴ Gemeenschappelijk Hof van Justitie, zaak nummer H.230/98 van appellanten Groenenberg c.s. (gemachtigde: W.E. Fortin) tegen geïntimeerden L.E. Pietersz c.s. (gemachtigden: E.I. Maduro en E.J. Maduro); het request-civiel nummer H.229/98 van appellanten de erven Ferero (gemachtigden: W.E. Fortin en P.D. Langerak) tegen geïntimeerden de erven Pietersz (gemachtigden: E.I. Maduro en E.J. Maduro). Vonnis nummer 379 uitgesproken door rechters L.A.J. de Lannoy (president) en B.M. Mezas en J. de Boer (leden). A.R. nummers 1151/1996 H.230/98 en 1415/1996 H.229/98.

i. Pietersz tegen het Eilandgebied, 9 april 1999

In een kort geding verzoeken Pietersz (eisers) het stopzetten van alle acties van het Eilandgebied Curaçao (gedaagde) gericht op onteigening van Gato. Het Gerecht verklaart de vordering niet ontvankelijk, aangezien er geen sprake is van een spoedeisend belang. Het Gerecht neemt daarbij in beschouwing dat eisers tot op heden hun eigendomspretentie ten aanzien van Gato niet hebben kunnen waarmaken (volgens het Gerecht is nimmer vastgesteld dat de Pieterszen eigenaar zijn van Gato) en dat de door gedaagde ondernomen activiteiten nog geenszins in een stadium verkeren waarin belangen van enige rechthebbende dreigen te worden geschaad.¹⁵

j. Pietersz tegen Ferero, eindvonnis pending

In een kort geding vorderen Pietersz (eisers) een verbod tegen Ferero (gedaagden) om zich te gedragen als mederechthebbenden op plantage Gato, zich op de gronden te begeven, en de orde en rust op de gronden te verstoren. Tussenvonnissen zijn uitgesproken op 6 april 1999 en 14 juli 1999. Het Gerecht wenst een comparitie van partijen om te trachten de zaak bevredigend af te wikkelen.¹⁶

k. Pietersz tegen Groenberg en Ferero, uitspraak pending

De commissie heeft inmiddels kennis genomen van de conclusies van de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad. Het ligt uiteraard niet op de weg van de commissie om in te gaan op de argumenteringen van de Procureur-Generaal.

B. Gesprekken

De commissie heeft gesprekken gevoerd met een zevental personen c.q. groepen van personen. Een aantal hiervan, te weten de gesprekken met Rosalia Ferrero c.s. (gesprek nummer 2 hieronder), met de familie Navarro (gesprekken 4 en 5) en met enkele bewoners van Gato (6) hebben plaatsgevonden nadat deze personen reageerden op een advertentie die de commissie had geplaatst in de lokale ochtendkrant Extra op 21 en 22 juni 2000.¹⁷ In de advertentie werd een oproep gedaan aan eenieder die meent informatie te kunnen bijdragen betreffende de titel van aankomst van Gato, om contact te maken met de commissie. De commissie wilde namelijk niet haar onderzoek afronden zonder aan eenieder, en met name personen die de commissie over het hoofd zou hebben kunnen zien, de kans te geven relevante informatie aan haar kenbaar te maken.

¹⁵ Kort geding KG 28/99 van eisers Pietersz (gemachtigden: E.I. Maduro en E.J. Maduro) tegen de gedaagde, de openbare rechtspersoon het Eilandgebied Curaçao (gemachtigde: M.F. Bonapart en M.L.J.J.P. Willems). Verzoekschrift van 22 januari 1999. Vonnis uitgesproken door rechter S.M. van Lieshout.

¹⁶ Kort geding 120/99 van eisers Pietersz (gemachtigden: E.I. Maduro en E.J. Maduro) tegen gedaagden Ferero (gemachtigde: W.E. Fortin). Verzoekschrift van 26 maart 1999. Rechter: P.M. Knaapen.

¹⁷ Zie bijlage 2.

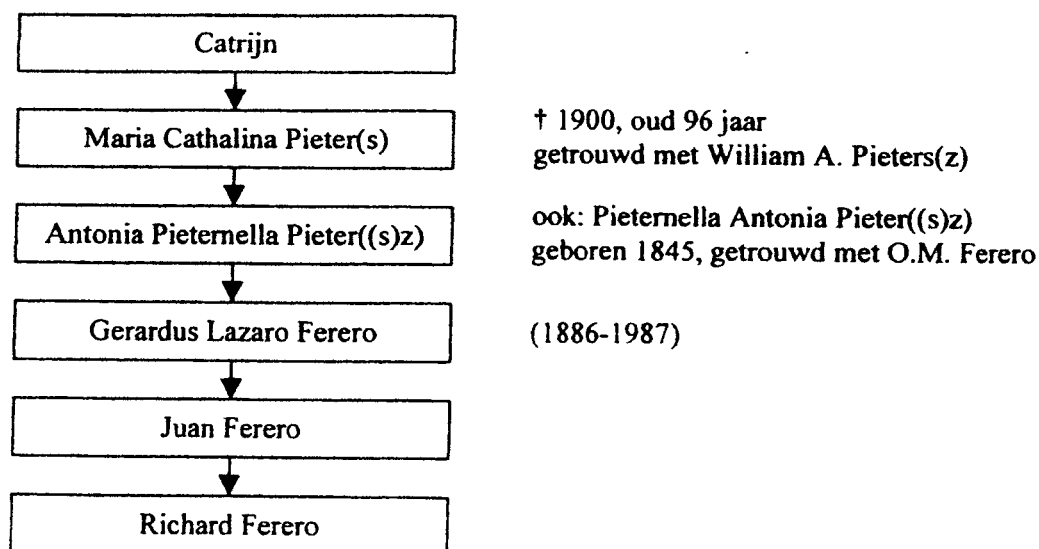
Hieronder worden de meest saillante punten van de zeven gevoerde gesprekken samengevat. De meer uitgebreide notulen van de gesprekken zijn in bijlage 3 opgenomen.

1. Gesprek met Richard Ferero c.s.

De erven Ferero stellen zich op het standpunt dat zij volgens de orale overlevering binnen de familie afstammen van één van de vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt, en als zodanig mede-eigenaar zijn van Gato. Tevens wensen zij de belangen waar te nemen voor de overige erfgenamen, zolang niet duidelijk is wie die zijn.

Oorspronkelijk claimden de Ferero's de enige en uitsluitende eigenaren van Gato te zijn. Ook meenden zij aanvankelijk af te stammen van de ex-slavin Swaantje, uitgaande van een brief van het Algemeen Rijksarchief in Nederland. Later realiseerden zij zich dat dit niet mogelijk was, op grond van een artikel van mr. E.C. Henriquez in het boek "100 jaar codificatie in de Nederlandse Antillen". Ook het Gerecht in Eerste Aanleg heeft op 24 oktober 1988 geoordeeld dat afstamming van Swaantje niet goed mogelijk is. Vervolgens hebben de Ferero's een stamboom-onderzoek ondernomen waarbij een beroep werd gedaan op de Burgerlijke Stand en het Centraal Historisch Archief. Thans achten zij bewezen dat zij afstammen van de ex-slavin Catrijn. De Ferero's weten zich daarbij gesterkt door de verklaring van erfgenaamschap afgegeven door notaris mr. R.J.A. Palm op 22 januari 1999, die stelt dat Catrijn de overgrootmoeder van wijlen Gerardo Lazaro Ferero (de grootvader van Richard Ferero) is.¹⁸

De (gedeeltelijke) stamboom van de Ferero's ziet er als volgt uit:

Volgens de Ferero's heeft G.L. Ferero 61 gronden te Gato in huur uitgegeven. Toen hij niet goed meer kon zien, heeft hij de heer Pietersz ingeschakeld om het toezicht op de plantage te houden en de huurpenningen te innen en bij hem te Otrobanda af te geven (zie ook de rechtszaak onder II.A.2.a hierboven). Op een gegeven moment begon Pietersz echter zichzelf voor te doen als eigenaar en stond hij de huurgelden niet meer af. In het verleden (voor de jaren 1970) zou er duidelijkheid hebben bestaan over de eigendom van

¹⁸ Zie bijlage 4.

Gato bij bewoners en overheid. Sinds G.L. Ferero zijn kinderen (erfgenamen) begon te erkennen en Pietersz zich naar voren begon te schuiven als eigenaar, is de verwarring en het dispuut over de eigendom van Gato ontstaan.

2. Gesprek met Rosalia Ferrero

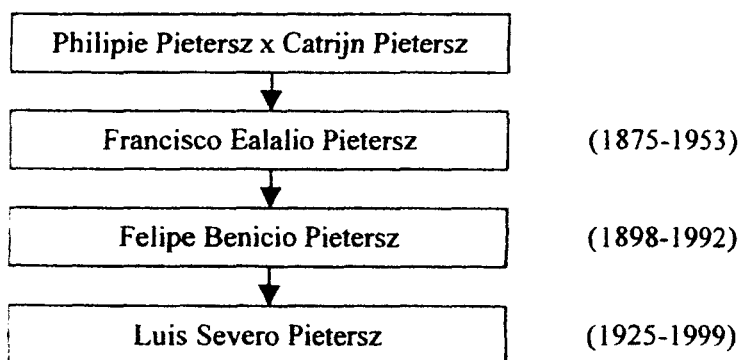
Mevrouw Rosalia Ferrero is een nicht (dochter van een broer) van de heer Gerardus Ferero. Er bestaat enige spanning tussen haar tak van de familie en de tak van Gerardus Ferero. Rosa Ferrero c.s. worden niet altijd betrokken bij vergaderingen over Gato van Richard Ferero c.s. Volgens mw. Ferrero heeft Fil Pietersz in het verleden aangeboden Gato te kopen. Zij vroeg zich daarom af hoe de familie Pietersz thans kan pretenderen eigenaar van Gato te zijn.

Met betrekking tot de huizen aan de Ferdinandstraat die de Ferero's in hun bezit hebben, deed mw. Ferrero de volgende mededeling. Zij zou als jong meisje van haar vader hebben vernomen dat de oorspronkelijke huizen gelegen waren te Ulanda, achter het zeemanshuis. Door de overheid zouden die zijn afgebroken en opnieuw gebouwd aan de Ferdinandstraat. Aan de hand van dit gegeven, ontstond bij de commissie het vermoeden dat er hier sprake zou kunnen zijn geweest van een grondruil.

3. Gesprek met familie Pietersz

De Pieterszen stellen zich op het standpunt dat hun rechtsvoorgangers middels verkrijgende verjaring Gato in eigendom hebben verkregen terwijl zij het bezit van de plantage te goeder trouw hebben voortgezet. Zij argumenteren dat zij "altijd" te Gato hebben gewoond en dat zij de enige familie zijn die er is blijven wonen en zich als bezitter heeft gedragen. Als voorbeeld van hun bezitsdaden noemen zij gezag voeren, verhuren, beplanten, toestemming verlenen, opdragen. Zij verklaren dat zij nooit grondbelasting hebben betaald over Gato omdat de aanslagen op naam staan van 'de vrijgegeven slaven van de weduwe van Rasveldt'.

De (gedeeltelijke) stamboom van de familie Pietersz is als volgt:

De Pieterszen weerleggen de bewering dat Gerardo L. Ferero ooit gronden zou hebben verhuurd te Gato. Ook vandaag de dag is de familie Pietersz naar eigen zeggen de enige partij die gronden te Gato verhuurt. In de rechtszaak nummer 2549/1981 (zie paragraaf II.A.2.a. hierboven) heeft Ferero niet kunnen bewijzen dat er een overeenkomst zou bestaan tussen Pietersz en hem, noch dat Pietersz huurpenningen bij hem inleverde.

Tegen dit vonnis is geen hoger beroep ingesteld. Pietersz stellen dat Gerardo Ferero misbruik maakte van het feit dat hij kon lezen en schrijven en daardoor de boel trachtte te belazeren.

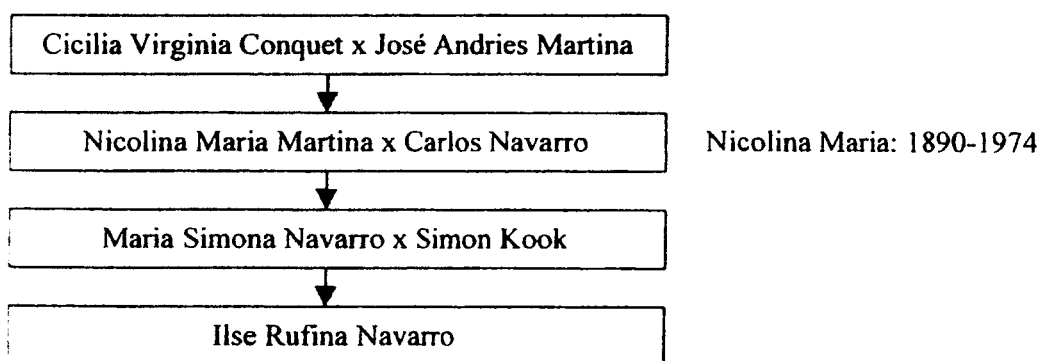
4. Gesprek met Maria S. Navarro c.s.

De familie Navarro meent, volgens de orale overlevering, afstammeling te zijn van één van de vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt en dus mede-eigenaar te zijn van Gato. De familie Navarro is echter niet nadrukkelijk naar voren getreden in de lopende discussies over Gato. Zij baseert haar tot nog toe vrij passieve en afwachtende houding op het feit dat sinds de tijd van Gerardo Ferero, de Ferero's altijd de zaken van Gato hebben waargenomen. Er zou een dergelijke afspraak zijn gemaakt tussen hun grootmoeder Nicolina Navarro en Gerardo Ferero. Deze laatste heeft altijd gesteld dat de Navarro's mede-rechthebbenden inzake Gato zijn; dit wordt beaamd door de huidige generaties Ferero. Andersom heeft Maria S. Navarro in 1982 als getuige gediend voor Ferero.

5. Gesprek met Ilse R. Navarro

Ook het verhaal van mw. Ilse Navarro (dochter van Maria S. Navarro) komt erop neer dat de Navarro's volgens de orale overlevering mede-eigenaars van Gato zijn. Volgens haar versie hebben de Navarro's de plantage geërfd van één van de 13 ex-slaven van de weduwe van Rasveldt, alhoewel zij geen afstammelingen zouden zijn van de ex-slaven. Mw. Ilse Navarro vertelt dat Gerardo Ferero de zaken van Gato mede namens de Navarro's waarnam. De Navarro's bevestigen het verhaal van de Ferero's, namelijk dat G.L. Ferero aanvankelijk algemeen werd beschouwd als de verantwoordelijke inzake Gato, dat hij Pietersz belast had met de inning van huurgelden te Gato en dat Pietersz deze gelden bij hem in Otrobanda afdroeg. De grootmoeder van Ilse Navarro, mw. Nicolina M. Navarro, zou van dit laatste ooggetuige zijn geweest.

De (gedeeltelijke) stamboom van de Navarro's ziet er als volgt uit:

6. Gesprek met enkele bewoners van Gato

Een viertal bewoners van Gato heeft de commissie verteld over de huidige problemen te Gato voor wat betreft (gebrek aan) infrastructurele voorzieningen. Deze personen huren allemaal grond bij de familie Pietersz, maar volgens hen zijn er huurders te Gato die hun

huur betalen aan de Ferero's (dit laatste wordt bevestigd door de Ferero's maar tegengesproken door de Pieterszen).

7. Gesprek met de heer H.B. Calvo

De heer Calvo is voormalig Hoofd van de Dienst van het Kadaster en was als zodanig *qualitate qua* voorzitter van de permanente Commissie Eigendomsuitwijzing. In de jaren 1970 werd de commissie verzocht de eigendomssituatie van Gato vast te stellen. Toentertijd eiste de heer Gerardo Ferero van het Hof een verklaring voor recht dat hij de enige en uitsluitende eigenaar was van Gato. De Dienst Kadaster heeft Gato toen kadastraal vastgelegd (1974). De Commissie Calvo heeft vervolgens getracht de tot dan toe bekende bezitters van Gato te identificeren en heeft deze per brief van 19 november 1974 vastgelegd (deze brief is door de commissie bekomen bij het Kadaster en wordt besproken in paragraaf II.B.4 hieronder). Tenslotte begon de Commissie Calvo aan een antecedentenonderzoek, maar zij heeft dit nooit kunnen afronden. De bezetting van de Dienst Kadaster was niet optimaal en volgens de heer Calvo is toen prioriteit gegeven aan andere werkzaamheden.

De heer Calvo herinnert zich o.a. dat de Pieterszen ook erfgenamen zouden zijn van de oorspronkelijke bezitters van Gato, maar dat hun voorouders niet voorkwamen in het Bevolkingsregister. De heer Pietersz zou de heer Calvo hebben verteld dat hij de aanspraak van Ferero op Gato erkende, maar dat hij zich als mede-eigenaar beschouwde. De heer Pietersz had volgens de heer Calvo bewijzen dat hij belasting betaalde, maar het kan zijn dat hij de betalingen verrichte voor Ferero.

C. Archiefonderzoek

1. Archief Hof van Justitie en Advokatenkantoor Winkel, Soliana & Grul

Via het archief van het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba en het Advokatenkantoor Winkel, Soliana & Grul heeft de commissie kennis kunnen nemen van de voornaamste vonnissen die zijn geweest in de rechtszaken betreffende Gato. Deze zijn reeds besproken in paragraaf II.A.2 hierboven. Bij het Advokatenkantoor is terloops ook kennis genomen van de correspondentie inzake Gato tussen het Advokatenkantoor en het Eilandgebied Curaçao (Bestuurscollege, afdeling Algemene & Juridische Zaken, Dienst Ruimtelijke Ordening & Volkshuisvesting). Voor het onderhavige onderzoek is een bespreking van deze correspondentie niet relevant.

2. Algemeen Rijksarchief

De commissie heeft haar onderzoek feitelijk in juli 1999 aangevangen door het Algemeen Rijksarchief in Den Haag, Nederland, te bezoeken. Aldaar heeft de commissie in de volgende archiefbestanden onderzoek verricht:

- "Curaçao, Archieven na 1828, 1771-1914", bestanddelen 369, 374, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1065, 1066, 1067, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084
- "Curaçao, Oude Archieven tot 1828, 1708-1828", bestanddelen 1028 (2x), 1024
- "Ministerie van Koloniën, 1814-1849", bestanddeel 3840.

Met betrekking tot het onderwerp van het onderzoek heeft de commissie kennis mogen nemen van de volgende documenten:

In "Aanslag der belastingen op eigendommen en bezittingen", deel 6, op blz. 118, worden de vrijgegeven slaven van de weduwe van Rasveldt vermeld. De aanslag betreft zowel 'het huis aan de Overzijde no.68' als 'de plantagie Malpais in de M.D.' In deel 14, op blz. 27, worden dezelfde gegevens herhaald.¹⁹

Ook in het "Registratieboek van betaalde rekeningen voor belasting op eigendommen over 1833-1834", worden de vrijgegeven slaven van de weduwe van Rasveldt vermeld. Hetzelfde geldt ook voor het jaar 1842.

Verder ontleent de commissie de navolgende gegevens uit de archiefbestanden van het Algemeen Rijksarchief. Mw. Sybrecht van Uytrecht en ds. Wigboldus Rasveldt (ook wel Rasvoldt, Rasveld, Rasvelt, Raseveld, Roseveld) traden in 1752 in het huwelijk. Ds. Rasveldt overleed in 1759. De weduwe heeft haar inventaris van bezittingen op 1 oktober 1807 laten beschrijven en heeft op 13 januari 1808 haar testament laten opstellen. Op 31 juli 1809 liet zij echter opnieuw haar testament opstellen, waarbij het eerste testament kwam te vervallen.

De weduwe van Rasveldt overleed op 9 augustus 1811 en werd op dezelfde dag begraven. De akte tot executie van haar testament is op 21 februari 1812 verleden.

Aan het testament van 1809 ontleent de commissie de volgende informatie:

'Aan haar ed(eles) vrijgegevene slaven haar ed(eles) plantagie genaamd Gato en haar ed(eles) Loos & huijsjes daar aan met begeerte dat zij dezelfde plantagie, Loos en huijsjes niet zullen vermogen te verkopen, verhypothequeren of anders veraliëneren maar dat alles zullen moeten blijven voor hun en hunne kindskinderen in infinitum, en de vrugten en interessen daar van in gelijke portie genieten, en dat voorts, haar ed(eles) hier na te noemene executeuren 't opzigt over dit legaat hebben.'

En even verderop in het testament:

'Tot executeuren van dit haar testament, [Redders] van harer boedel en nalatenschap en op zigters voor de plantagie Gato, Loos en daar bij zijnde huisjes aan haar ed(eles) vrijgegeven slaven gelegateerd, stelt en benoemd [sic] de testatrice de ed(ele) heren Cornelis Ringeling & Johan Frederik Godlieb Ziegler met de zodanige ampele magt ...'²⁰

¹⁹ De lezer zij verwezen naar de in de Inleiding van dit rapport geplaatste opmerkingen met betrekking tot de Overzijde 68 en de benaming Malpais voor de plantage Gato.

²⁰ "Curaçao, Oude Archieven tot 1828, 1708-1828", bestanddeel 1028.

De namen van de vrijgegeven slaven zijn opgesomd in de executiebrief van het testament gedateerd 30 november 1812 als zijnde:

'de Mulattin Maria Gerarda Dogter van de Negerin Theya, Leentje Dogter van de Sambose Clarissa, de Negerin Maria Catharina Silviana door de wandeling Swaantje met haar zoon genaamd Joseph, de Sambo Juan Mingeel door de wandeling Mingeel Sambo, zoon van de negerin Asienta, de Negerin Maria Lucia door de wandeling Loecietje en haar kinderen Francisco & Bisento, de Mestise jongen Thomas zoon van de Mulattin Catrijn, de Mulatte jongen Fredrik Martien Pietersz, de Negerin (vroedvrouw) Mariana, de Neger jongen Philippus St. Jago. zoon van de Negerin Maria Lucia, & de Mulattin Catrijn (wasch vrouw).'

De namen van de 13 gewezen slaven van de weduwe van Rasveldt zijn ook te vinden in de onderzoekgids van het Algemeen Rijksarchief, "Curaçaose vrijbrieven 1722-1863". De 13 slaven hadden reeds eerder via onderhandse akte hun vrijheid verkregen, naar vermelding wegens trouwe dienst. In de notulen van de Raad van Politie²¹ van 30 november 1812 is vastgesteld dat de weduwe voldoende bezit aan hen had nagelaten om borg te staan, zodat zij officieel konden worden gemanumitteerd. In de Curaçaose vrijbrieven van 1812 treft men de volgende namen aan van de slaven vrijgegeven door de weduwe van Rasveldt:

- 1 - het mulattenmeisje Maria Gerarda, dochter van de negerin Theja (21 oktober 1802)
- 2 - het mulattenmeisje Leentje, dochter van de sambose Clarissa (29 oktober 1803)
- 3 - de negerin Maria Catharina Silvianna alias Swaantje (29 oktober 1803)
- 4 - de negerjongen Joseph, jongste zoon van de negerin Maria Catharina Silviana alias Swaantje (29 oktober 1803)
- 5 - de sambo Juan Mingeel alias Mingeel Sambo, zoon van de negerin Asienta (2 juli 1804)
- 6 - de negerin Maria Loecia alias Loecitje (10 november 1804)
- 7 - de negerjongen Francisco, zoon van de negerin Maria Loecia alias Loecitje (10 november 1804)
- 8 - de negerjongen Bisento, zoon van de negerin Maria Loecia alias Loecitje (10 november 1804)
- 9 - de negerjongen Philipus St. Jago, zoon van de negerin Maria Loecia (29 juni 1805)
- 10 - de mulattenjongen Fredrik Marthien Pietersz (27 maart 1805)
- 11 - de negerin Marianna, vroedvrouw (onderhandse akte van 27 maart 1805)
- 12 - de mestieze jongen Thomas, schoenmaker, zoon van de mulattin Catrijn (20 juni 1805)
- 13 - de mulattin Cathrijn, "wasser" (16 augustus 1805).²²

²¹ De Raad van Politie en Justitie oefende alle functies van bestuur, politie en criminele en civiele justitie uit. Pas in 1816 ging men over tot scheiding van de staatsmachten.

²² To van der Lee. Curaçaose vrijbrieven 1722-1863 met indices op namen van vrijgelatenen en hun voormalige eigenaren. Den Haag (Nederland): Algemeen Rijksarchief, 1998. Vrijbrieven nummers 11 t/m 23 van 30 november 1812, blz.331-333.

De beide opsommingen kloppen met elkaar op enige variaties in de spelling van namen na. Het is derhalve duidelijk welke 13 personen in 1812 mede-eigenaar waren van de plantage Gato en de huisjes aan de Loos.

Een betrouwbare bepaling van de afstamming wordt echter bemoeilijkt door een gebrekkige geboorte-registratie tijdens de slavernij-periode, maar vooral ook vanwege het ontbreken van geslachtsnamen onder de slaven. Pas bij de totstandkoming van het reglement van 23 maart op de manumissie werd voorgeschreven dat de vrijgelatenen een officiële voor- en achternaam moesten hebben. Onder verwijzing naar dit reglement vindt op 18 september 1832 de eerste achternaamverlening plaats.²³ Aan genoemd reglement werd echter geen terugwerkende kracht verleend, hetgeen inhoudt dat de door de weduwe van Rasveldt gemanumitteerde slaven geen achternaam hadden.

3. Centraal Historisch Archief

Zoals blijkt uit het citaat uit het testament van de weduwe van Rasveldt van 1809, heeft zij naast plantage Gato ook een aantal afdakken gelegen aan de Loos aan haar gewezen slaven gelegateerd.

Men zou zich wellicht kunnen afvragen wat de logica was van het enerzijds legateren van een plantage i.c. Gato aan de gewezen slaven en anderzijds het legateren van een aantal huisjes in de stad. Een en ander laat zich als volgt verklaren. De produkten van de plantages werden over het algemeen in de stad aan de man gebracht. Zij werden met grote karren of bakwagens met twee wielen met twee ossen bespannen naar de stad getransporteerd. Men mag aannemen dat niet alle produkten bij aankomst in de stad aanstonds werden verkocht. Het was daarom noodzakelijk meerdere dagen in de stad te blijven ten einde een en ander kwijt te raken. De huisjes in de stad deden dus dienst als beschutting/rustplaats tot het moment dat men klaar was om naar de *kunuku* terug te keren.

Met haar testamentaire beschikking beoogde de erflaatster blijvend in de bestaanszekerheid van haar slaven en diens afstammelingen te voorzien. Als zodanig bestond er dan ook een functioneel verband tussen plantage Gato en de huisjes aan de Overzijde 68.

Het is opmerkelijk dat allen die zich de afgelopen jaren met het onderzoek naar de erfgenamen van Rasveldt hebben beziggehouden, hun onderzoek hebben beperkt tot slechts de plantage in kwestie, terwijl zij weinig of geen aandacht hebben besteed aan de eveneens per hetzelfde testament van 1809 aan de gewezen slaven gelegateerde huisjes aan de Loos.

Het zijn echter juist de documenten inzake de Overzijde 68 – en later de huisjes aan de Ferdinandstraat – die waardevolle inlichtingen verschaffen omtrent de ware stand van zaken i.c. de afstammelingen van de gewezen 13 slaven van de weduwe van Rasveldt.

Afgaande op de weliswaar vage informatie verstrekt door mevrouw Rosalia Ferrero (zie gesprek nummer 2 hierboven), is de commissie op zoek gegaan naar documenten die licht zouden kunnen werpen op een grondruil die heeft plaatsgevonden tussen enerzijds het Gouvernement van de Kolonie Curaçao en anderzijds de nakomelingen van de gewezen

²³ Ibid. Blz. 2.

slaven van weduwe van Rasveldt. De commissie heeft dergelijke documenten aangetroffen in het Centraal Historisch Archief.

De commissie constateert in deze documenten dat de door mevrouw Ferrero bedoelde grondruil inderdaad heeft plaatsgevonden en wel op 7 oktober 1868.²⁴ De grondruil betreft zijdens de erfgenamen van de gewezen slaven:

'het oostelijk gedeelte van een stuk grond genaamd de Loos en de daarop staande negen afdakken staande en gelegen alhier aan de overzijde dezer haven aan de noordzijde van de bredestraat tegens 't gebergte belendende bewesten 't huis en gronde van de heer G.M. Ellis door een vrije gang naar 't gebergte en ieder met zijn eigen muur gescheiden beoosten 't westelijke van genoemde Loos door eene binnenplaats waarvan de helfde is toebehorende aan gem. negen afdakken en de andere helfde aan 't westelijke gedeelte van de Loos, bezuiden de gemeene gang na 't gebergte met eigen muur en tranqueer, benoorden 't huis en gronde van de Luthersche kerk door eigen muur en trankeer aan de Luthersche kerk behorende gesepareerd, hebbende 't afdak van gemelde kerkhuis afdrup van water der pannen op deze gronden en hebbende gemelde gebouwen en afdakken enen gemeenzamen toegang, alles ingevolge acte van overdragt d.d. 5 Mei 1812.'²⁵

Dit is een vrij duidelijke beschrijving van de ligging van de negen afdakken aan de Overzijde 68 die ook overeenkomt met de geografische aanwijzingen van mw. Ferrero.

De grondruil betreft zijdens het Gouvernement van de kolonie Curaçao:

'een stuk grond uitmakende een gedeelte van de gronden, die tot de Westwerf behoren, gelegen aan de Overzijde dezer haven in de 1e wijk, breder omschreven bij den koop- en opdrachtbrief daarvan d.d. 17 April d.j. met de daarop [door het Gouvernement gebouwde] huisjes tot publieken weg ...'

Dit slaat op de huisjes aan de Ferdinandstraat 33 t/m 47 die vandaag de dag nog in het bezit zijn van de familie Ferrero.

Voor de 'regtbank'²⁶, bestaande uit de heren mr. Sol Cohen Henriquez (waarnemend lid) en Pieter Theodorus Krafft, compareerden de volgende personen, die niet alleen als legatarissen worden aangemerkt, maar bovendien 'thans de eenige belanghebbenden zijn':

'1e William Pietersz in huwelijk hebbende Maria Cathalina, zoo voor zich als in hoedanigheid van vader en voogd van zijnen minderjarige zoon genaamd Elario Felix en voorts in zijne hoedanigheid bij Gouvernementsbesluit d.d. 15 juli dj. No.408 benoemden voogd over de minderjarige kinderen van wijlen Maria Olaria met namen Johannes Francisco, Brigita Christina, Johanna Genoveva en Ignacio

²⁴ Dit is de datum waarop de akte van grondruil is verleden. Het desbetreffende Gouvernementsbesluit is gedateerd 30 juli 1868 no.439.

²⁵ Koloniaal Archief. Eigendom. Openbare Werken. Belastingen. Inventaris nummer 11.

²⁶ Vele akten die thans voor een notaris worden verleden, werden vroeger tot stand gebracht voor het gerecht. Hierin kwam verandering bij de invoering van het reglement op het notarisambt ingaande 1 mei 1869.

Nicolaas; 2e Johannes Martis Pietersz; 3e Felix [Isbarios] Pietersz; 4e Daniel Martis Conquet in huwelijk hebbende Maria Sebastiana, zoo voor zich als in zijne hoedanigheid van vader en voogd van zijne minderjarige kinderen Maria Felician, Leonora Martina, Johannes Pietersz, Cecilia Martina en Louis Martis; 5e Martijn Ferrero, in huwelijk hebbende Antonia Petronella, zoo voor zich als in zijne hoedanigheid van vader en voogd van zijnen minderjarigen zoon Johannes Januarius; 6e Maria Martha; 7e Pieter Bernardus.'

Uit het bovenstaande is naar de mening van de commissie onomwonden komen vast te staan dat de 'regtbank' der kolonie Curaçao in 1868 een limitatieve opsomming heeft gegeven van de personen die op dat moment aanspraak konden maken op de nalatenschappen (i.e. de plantage Gato en de negen afdakken aan de Overzijde 68, te de Loos) van wijlen de weduwe van Rasveldt.

4. Dienst van het Kadaster

Bij de Dienst van het Kadaster bekwam de commissie een situatieschets van Gato en omstreken alsmede van Otrobanda, omgeving Ferdinandstraat en de Loos. Daarnaast ontving de commissie de eerdergenoemde brief met bijlagen, gedateerd 19 november 1974, van het toenmalige Hoofd Kadaster, de heer H.B. Calvo, gericht aan de Commissie Eigendomsuitwijzing. In deze brief wordt gerapporteerd over het onderzoek van de Commissie Eigendomsuitwijzing naar de belanghebbenden inzake de eigendomssituatie van Gato.

'Bij dit onderzoek is gebleken dat naast de rekwestrant, G.L. Ferrero, nog 3 familie's bezit doen gelden, te weten ;

I. De afstammelingen van PIETERSZ, Francisco Ealalio:

- I.1. PIETERSZ Felipi
- I.2. id. Helena
- I.3. id. Lorenzo Asterio
- I.4. id. Plutarco († op 13 augustus 1959)
- I.5. id. Margaux
- I.6. id. Luis Conzaga

MARTINA Johanna Tomasa, echtgenote van I.4. Plutarco Pietersz en haar kinderen:

- I.4.a. PIETERSZ Ronald Antonio
- I.4.b. id. Nilda Maria
- I.4.c. id. Steni Cesario
- I.4.d. id. Mayra Juliana
- I.4.e. id. Irio Fermina
- I.4.f. id. Rogelio Supriano
- I.4.g. id. Marelva Francisca
- I.4.h. id. Lucio Luciano
- I.4.j. id. Elson Domingo

Bij een onderhoud met de heren Lorenzo Asterio en Luis Conzaga Pietersz voornoemd gaven zij te kennen dat ook John Marco KOEYERS, zoon van de

echtelieden Stefanus Koeyers en Maria Monica Pieter, als bezitter dient te worden erkend, alsook de kinderen van ;

II NAVARRO Cayetano Alberto en Nicolina Maria Martina:

- II.1. id. Juliana Catalina
- II.2. id. Ogenio Alberto
- II.3. id. Cecilia Elizabeth
- II.4. id. Paulina Concepcion
- II.5. id. Jozef Frederik Anthony
- II.6. id. Geertruida Virginia
- II.7. id. Maria Simona
- II.8. id. Antonia Maria
- II.9. id. Emiliano Servanio.'

Uit deze brief blijkt dat de Antilliaanse overheid in 1974 niet op de hoogte was van de grondruil in 1868 tussen het Gouvernement van de kolonie Curaçao en Onderhorigheden enerzijds en de zeven legatarissen en enige belanghebbenden inzake de Overzijde 68 en plantage Gato anderzijds.

5. Hypotheekkantoor

Bij het Hypotheekkantoor heeft de commissie voor wat betreft plantage Gato kennis genomen van het Plantageregister. Onder nummer 173 staat vermeld:

'De plantage Malpais alias Gato, groot ± 86 hectare, ten name van de erfgenamen van de vrijgemaakte slaven van de wed. Rasveldt'. Geen titel van aankomst bekend in de openbare registers ten Hypotheekkantore alhier. Inlichtingen te bekomen bij de belastingplichtige Gerardus Ferrero, kleermaker, wonende te Seroe Pretoe, kantoor Colon.'²⁷

Daarnaast heeft de commissie voor wat betreft Ferdinandstraat 33 t/m 47 kennis genomen van de Perceelsgewijze Kadastrale Legger. Onder artikel 2418 staat geregistreerd:

'Ferdinandstraat, Stadsdistrict sectie B nummer 1458, huizen en erf, beschermd monument, groot 200 vierkante meter. Eigenaar: Gerardo Ferero, kleermaker te Curaçao.'²⁸

Verwezen wordt naar volgnummer 171 van het Verwijzingsboek V B 1, waar staat:

'Ferdinandstraat 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47. Zakelijke rechthebbende: de erfgenamen van de vrijgegeven slaven van de weduwe Roseveld, Gerardo Ferero, kleermaker, Roodeweg tegenover R.K. kerkhof.'

De gegevens uit de registers van het Hypotheekkantoor vormen een sterke indicatie dat er een verband bestaat tussen de Ferero's en de plantage Gato met daarbij de oorspronkelijke huisjes aan Overzijde 68 te de Loos. Het gaat hier immers om officiële documenten.

²⁷ Zie bijlage 7.

²⁸ Idem.

Voorts blijkt uit deze gegevens bovendien weer de nalatigheid van de lokale overheid in de periode na de 7de oktober 1868, daar zij in haar administratie met betrekking tot Gato en Ferdinandstraat, geen rekening heeft gehouden met de implicaties van de grondruil die in dat jaar plaatsvond tussen haarzelf en 7 families geïdentificeerd als de erfgenamen van de vrijgegeven slaven van de weduwe van Rasveldt.

6. Monumentenbureau

Aangezien de huisjes aan de Ferdinandstraat thans vanwege hun architectuurhistorische waarde erkend zijn als beschermd monumenten, heeft de commissie ook een bezoek gebracht aan het Monumentenbureau. In het Register van Beschermd Monumenten staan Ferdinandstraat 33 t/m 39 en Ferdinandstraat 43 t/m 47, kadastraal nummer I-B 1458, geregistreerd als monument nummer 16.090.1. Daarbij wordt vermeld dat zij 'het (mede)eigendom van de erven Gerardo Ferero' zijn.²⁹

7. Privé archief familie Ferero

De familie Ferero (Richard Ferero c.s.) beschikt over een vrij uitgebreid archief inzake Gato. Enkele van de relevante stukken zijn de vonnissen die zijn geweest in de verschillende rechtszaken aangaande Gato (deze zijn reeds ter sprake gekomen in paragraaf II.A.2 hierboven), correspondentie, kranteknipsels, etc. De Ferero's beschikken over een broos document dat door het Centraal Historisch Archief wordt erkend als een originele versie van de akte van executie van het testament van de weduwe van Rasveldt, en dat naar hun zeggen van generatie op generatie binnen de familie is overgedragen.

De familie Ferero beschikt ook over stukken van het Eilandgebied Curaçao en OGEM NV uit de jaren 1970 en Kodela NV uit de jaren 1980, waarin Gerardo Ferero wordt aangeduid als beheerder, mede-eigenaar en/of eigenaar van plantage Gato. Zij beschikken verder over een getuigschrift van de Belastingdienst d.d. 20 mei 1981 nummer 263, waarin de Hoofdinspecteur der Belastingen verklaart dat Gerardus L. Ferero al ruim 40 jaar de grondbelasting van Gato betaalt ten name van 'de erfgenamen van de vrijgegeven slaven Raseveld'.³⁰ De Ferero's ontvangen nog altijd belastingaanslagen op hun adres ten name van de erfgenamen van de vrijgegeven slaven van de weduwe Rasveldt, die zowel Gato als Ferdinandstraat betreffen.

Ook hier blijkt dus weer duidelijk een verband tussen Gato en Ferdinandstraat, hetgeen lijkt te wijzen op de in het testament van de weduwe van Rasveldt vastgelegde verband tussen de plantage Gato en de afdakken aan de Overzijde 68/de Loos. Bovendien versterkt dit de bewering van de Ferero's afstammelingen te zijn van de 13 gewezen slaven en dus mede-eigenaar te zijn van Gato (en Ferdinandstraat).

²⁹ Zie bijlage 8.

³⁰ Zie bijlage 9.

III. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

CONCEPT

A. Conclusies

Op grond van haar onderzoek meent de commissie tot een viertal hoofdconclusies te kunnen geraken.

1. De gouvernementstukken betreffende de grondruil die plaatsvond in 1868, waarbij het Gouvernement der kolonie Curaçao de huisjes aan de Ferdinandstraat ruilde voor de negen afdakken aan de Overzijde 68 te de Loos, zijn van doorslaggevende aard voor het vaststellen van de eigendomssituatie van Gato. Uit deze stukken blijkt namelijk dat de overheid in dat jaar een officiële en limitatieve opsomming heeft gegeven van de personen die op dat moment aanspraak konden maken op de nalatenschappen van wijlen de weduwe van Rasveldt, i.e. de plantage Gato en de negen afdakken aan de Overzijde 68 te de Loos.

Aangezien de zeven legatarissen en enige belanghebbenden met voor- en achternaam staan vermeld, is het nu veel beter mogelijk om aan de hand van (stamboom)onderzoek de huidige rechthebbenden te bepalen. Degenen die thans claimen nakomelingen te zijn van de 13 gewezen slaven van de weduwe van Rasveldt, hoeven nog "slechts" aan te tonen dat zij nazaten zijn van één van de genoemde 7 families.

De commissie is van mening dat de inhoud van de aangehaalde documenten geen ruimte laat om nog te kunnen spreken van een onbeheerde nalatenschap, vooral gegeven het feit dat de eigenaren in ieder geval in het jaar 1868 wel degelijk als zodanig door officiële overheidsinstanties werden geïdentificeerd en dat er thans nog personen zijn die een familieverband met één of meerdere van deze erfgenamen kunnen aantonen.

Het is denkbaar dat de Fer(r)ero's hun afstamming van de in de stukken als eerste genoemde familie, i.e. William Pietersz gehuwd met Maria Cathalina, en waarschijnlijk evenzeer de als vijfde genoemde Martijn Ferrero, gehuwd met Antonia Petronella, in feite reeds kunnen bewijzen met behulp van de verklaring van afstamming afgegeven door notaris Palm (zie bijlage 4).

Voorts zou het de commissie niet verbazen indien de reeds vele generaties op Gato woonachtige familie Pietersz, verwant zou zijn aan minstens één van de vier Pieterszen genoemd op de lijst van 7 families, te weten William Pietersz, Johannes Martis Pietersz, Felix [Isbarios] Pietersz of Johannes Pietersz.

Tenslotte lijkt ook de familie Navarro, uitgaande van hun stamboomgegevens zoals weergegeven in paragraaf II.B.5 hierboven, een goede kans van slagen te hebben indien zij zou trachten een familiaal verband aan te tonen met de op de meergenoemde lijst als vierde vermelde Daniel Martis Conquet en/of diens dochter Cecilia Martina.

2. Specifiek met betrekking tot de familie Fer(r)ero wenst de commissie – wellicht ten overvloede – op te merken dat er aanvullend op het door de familie reeds gepleegde stamboomonderzoek, nog additionele aanwijzingen zijn dat zij verwant zouden zijn aan de 13 vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt (en aan de in 1868 geïdentifi-

ceerde zeven belanghebbende families) en als zodanig dus mede-eigenaren zijn van plantage Gato en Ferdinandstraat 33 t/m 47.

De volgende overwegingen doen op z'n zachtst gezegd een sterk vermoeden rijzen dat een dergelijk verband moet bestaan:

- het feit dat de familie Ferero reeds vele generaties lang, de huisjes aan de Ferdinandstraat in bezit heeft;
- het feit dat de familie reeds evenlang belastingaanslagen ontvangt (en betaalt) ten name van de vrijgemaakte slaven van de weduwe van Rasveldt, en wel voor de plantage Gato en de huisjes aan de Ferdinandstraat tezamen;
- het feit dat het Hypotheekkantoor voor wat betreft de huisjes aan de Ferdinandstraat zowel de vrijgegeven slaven van de weduwe van Rasveldt als de heer Gerardo Ferero als 'zakelijke rechthebbende' en 'eigenaar' in haar registers heeft opgetekend;
- het feit dat de 81-jarige mw. Rosalia Ferrero in haar gesprek met de commissie, laatstgenoemde op het spoor heeft gebracht van de grondruil van 1868.

3. Concluderend kan ook worden opgemerkt dat de overheid over de jaren heen debet is geweest aan grove nalatigheid door haar administratie niet op gedegen wijze te actualiseren naar aanleiding van de grondruil die plaats vond op 7 oktober 1868. Deze nalatigheid heeft in grote mate bijgedragen aan het ontstaan en het voortduren van onduidelijkheid en controverse inzake de eigendomssituatie van de plantage Gato vanaf de jaren 1970. Ware het niet voor deze nalatigheid, dan had bijvoorbeeld reeds in 1974 de Commissie Eigendomsuitwijzing onder voorzitterschap van het toenmalig Hoofd van het Kadaster, de heer Calvo, op correcte wijze kunnen antwoorden op de aan haar gestelde vraag, wie de belanghebbende partijen zijn met betrekking tot de eigendom van de plantage Gato.

4. Bij het afsluiten van haar onderzoek wenst de commissie tenslotte aan te geven dat er nog altijd geen compleet inzicht is in het historische verloop van alle mogelijke, relevante gebeurtenissen aangaande de eigendomssituatie van de plantage Gato. Zo bestaat er geen informatie over wat er zich heeft voorgedaan tussen 1868 (grondruil) en de jaren 1970 (toen de eigendomskwestie zich begon af te tekenen), hetgeen neerkomt op een historisch gat van nog altijd ruim 100 jaar. De commissie heeft ook geen verklaring voor de reductie van het aantal der oorspronkelijke 13 ex-slaven aan wie een en ander in 1812 werd gelegateerd, tot slechts 7 belanghebbende families in 1868, en vervolgens tot slechts 3 pretendentes (de families Ferero, Pietersz en Navarro) eind 20ste eeuw.

Wel is de commissie van oordeel dat er voldoende nieuwe historische gegevens aan het licht zijn gekomen om partijen in staat te stellen een goede oplossing te vinden voor de problematiek van Gato.

B. Aanbevelingen

1. Op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur geeft de commissie het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao in overweging dit rapport aan alle belanghebbenden te doen toekomen en vrij te geven voor publicatie.

2. De overheid dient al degenen die thans menen nakomelingen te (kunnen) zijn van één of meer van de in 1868 geïdentificeerde 7 belanghebbende families inzake Gato en de Overzijde 68, de gelegenheid te geven om zulks door middel van stamboomonderzoek aan te tonen.

3. De overheid (met name het Hypotheekkantoor, de Belastingdienst en het Monumentenbureau) dient haar registers en overige administratie te actualiseren in overeenstemming met de grondruil die op 7 oktober 1868 heeft plaatsgevonden.

4. De overheid dient in goede samenwerking met alle belanghebbenden tot een praktische, juridisch sluitende, financieel haalbare en bovenal rechtvaardige oplossing te komen voor de problematiek van Gato. Een en ander zou wellicht mede bevorderd kunnen worden door de erfgenamen te ontheffen van de in het testament van de weduwe van Rasveldt gestipuleerde condities met betrekking tot het vruchtgebruik van de gronden.

5. Zowel de overheid alsmede de families Ferero en Pietersz dienen zich te bekommeren over de woonomstandigheden van de huurders te Gato en ten spoedigste in nauwe samenwerking met elkander naar een bevredigende oplossing voor de bestaande problemen te streven.

EXTRA

Djarason 21 yüni 2000

PLANTAGE GATO

Tur esnan ku por trese klaridat den e kontroversia relashoná ku
Titulo di propiedat di Plantage Gato
i ku ta dispone di dokumentonan relevante ta keda invitá
pa tuma kontakto dentro di 3 dia pa un sita ku e
komishon instituí pa Bestuurscollege pa karta
fechá 2 di juni 1999 no. 99/5241 b.

Por tuma kontakto ku
Prof. Dr. A.F. Paula - Tel: 561-3161

Entrevista ku Sr. H.B. Calvo

8 di yùli 2000

Lugá: Naiguatáweg 9

Presente: A.F. Paula, P. Jordens; Sr. ir. H.B. Calvo

Sr. Calvo tabata Hefe di Kadaster pa hopi aña (el a baha na 1996) i komo tal e tabata presidente di e komishon permanente “Commissie Eigendomsuitwijzing”. Segun Sr. Calvo ta kòrda, Gato tabata e úniko kaso ku e komishon a atendé sin ku el a keda resolvé.

E komishon tabata konsistí di: (1) Hefe di Kadaster (*qualitate qua*), komo presidente, (2) notario Schildkamp, (3) Hypotheekbewaarder, Sr. Pieters-Heiliger, i (4) un miembro mas kende Sr. Calvo no por kòrda su nòmber. Un sekretario (sin voto) tabata asistí e komishon; esaki tabata un funshonario di Kadaster, Sr. Grüning.

Un dia e komishon a haña komo enkargo pa trata un karta ku Sr. Gerardo Ferero a manda pa *Gerechthof* den kua el a pidi Korte pa deklará su persona doño di Gato. Sr. Ferero tabatin un dokumento ku ta bisa ku e ta e úniko heredero di su mama i pues doño di Gato. [N.B. e komishon no a tuma nota nunca di e historia di 13 katibu].

E komishon a kuminsá na definí Gato. Ta Sr. Pietersz a yuda nan ku esaki. Sr. Ferero no por a yuda pasobra e no tabata biba na Gato i nunca e no tabat’ei einan. Resultado di e trabou aki ta e *meetbrief* #250 di 1974.

Kaba, e komishon a identifiká e *belanghebbenden*. A pone aviso den kòrant. Ora a pone e aviso pa di tres biaha, masha hopi hende a presentá. Den un karta fechá 19 di novèmber 1974, resultado di e investigashon aki a keda establese.

E di tres kos ku e komishon a kuminsá hasi, tabata un investigashon di antesedente. E komishon lo mester a hasi e trabou aki *pro deo*, i básikamente ta Kadaster lo mester a hasi e trabou. Pero, pa falta di sufisiente personal, Kadaster a duna prioridat na otro trabounan i ta p’esei e komishon nunca no a terminá e investigashon di antesedente.

Segun Sr. Calvo ta kòrda, Sr. Pietersz tambe tabata heredero, pero su antepasadonan no tabata paresé den registro sivil na Kranshi. Pietersz a yega di konta Sr. Calvo ku e ta rekonosé e derecho di Ferero riba Gato, pero ku e ta ko-doño. Fil Pietersz tabatin resibu demostrando ku el a paga impuesto, pero ta posibel ku el a paga na nòmber di Ferero.

Segun Sr. Calvo, e argumentonan di gobièrnu pa deklará su mes doño di Gato ta debil, pa motibu di *bezittersdaden*. Sr. Calvo ta kere ku tin mihó argumento pa *onteigening*. Den kaso di *onteigening*, lo mester proba ku e ta sirbi interes general. Esei ta nifiká ku *onteigening* lo por toka solamente e partinan di Gato kaminda tin hürdó. Sobrá di Gato lo keda sin solushon. Pues segun Sr. Calvo ta importante pa establese kua parti di Gato tin e problema di hürmentu di tereno i kua parti no. Ora di *onteigening*, mester regla un *vergoeding* pa e habitantenan aktual; por depositá e *vergoeding* den un fondo ku ta keda disponibel pa esnan ku por proba ku nan ta *rechtthebbende*. A yega di usa e konstrukshon aki pa un kaso di *onteigening* na Saba (“road around the mountain”).

Four Pieces of Eight

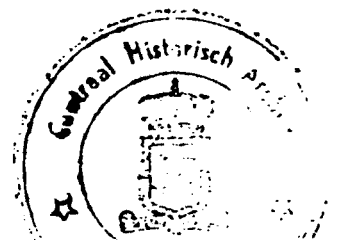
No

3

De Larrey coll^r (collector)
of A: D

1. Heden den 31e july 1809
2. heb ik Willem Prince ass(istent) ged(eputeerde) Sec(reta-
ris) & Griff(ier) des
3. Eilands Curaçao mij met de hier na te noemen
4. getuigen geadsisteerd met de Ed(ele) Achtb(are) Heren
5. Anthon Adolph Beutner & Lourens de Mey
6. Crisson leden van uen weled(ele) Achtb(are) Raad van
7. Politie, Civile & Criminele Justitie dezès Eilands
8. uit krachte ener authorisatie van den Ed(ele) achtb(are)
9. Raad van Politie dezès Eilands dedato 20 juny
10. no. 6 dezès jaars gevolgd op ene door de Ed(ele) heren
11. Cornelis Ringeling & Johan Frederik Gottlieb
12. Ziegler als administrateurs der goederen van de
13. na te noemene vrouwe Sybrecht van Uytrecht
14. weduwe van de eerwaarden Heer Wigboldus
15. Rasveldt gepresenteerde request, vervoegd bij
16. vrouwe Sybrecht van Uytrecht weduwe van den
17. weleerwaarden Heer Wigboldus Rasveldt op haer
18. woonhuijse genaamd Cartagena, alwaar zij vrou"
19. we Rasveldt aan mij ass. ged. Secr. & Griff. in presentie
20. van de getuigen hier na te noemen en ten overstaan
21. van de Ed(ele) Achtb(are) Heren Beutner & Crisson,
22. volgende

1. volgende als haare laatste wille en begeerte heeft
2. opgegeven - te weten
3. dat zij bij deze vernietigd alle haar voorgemelde
4. testamenten en wel specialijk die van dato 13e
5. januari 1808 voor mij Secretaris & Griffier gepasseerd
6. Aan de Armen Cassa der Hervormde gemeente
7. dezès Eilands eene prelegaat van vier duizend pe-
8. zos van agten.
9. Aan de kinderen van Wijlen den Ed(ele) Heer Carel
10. van der Meulen in echt verwe kt bij zijn huijsvrouwe
11. vrouwe Jannetje Martha van Uytrecht en die na
12. genoemde vrouwe Jannetje Martha van Uytrecht
13. staande haar testatrices leven en na haar dood
14. mogte komen te verwekken eene somma van negen
15. duizend pezos van agten legateerd zij testatrice.
16. Aan de kinderen van de Ed(ele) Heer Abraham De
17. Veer in echt verwekt bij wijlen zijn huijsvrouwe vrou"
18. we Dorothea Elisabeth van Uytrecht eene somma
19. van negen duizend pezos van agten
20. Aan de kindren van wijlen den Heer Willem
21. van Uytrecht eene somma van negen duizend
22. pezos van agten
23. Aan haar testatrices neef Willem van Uytrecht
24. haar huijs genaamd Cartagena, twee jongen m.....
25. namen

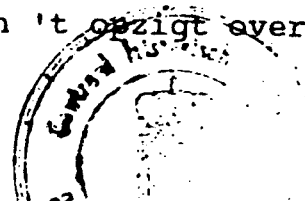
1. namen Louis & Johannes & eene somma van
2. vier duijzend pezos van agten; met begeerte dat alle
3. hetzelve gedurende de minderjarigheid van haar
4. genoemde neef Willem van Uijtrecht door de Heren
5. weesmeesteren dezes Eilands zullen worden gead-
6. ministreerd, en dat bij onmondig overlijden van
7. haar gedagte neef dit legaat vervallen zal op
8. zijne broeders & zusters die in leven zullen zijn.
9. Aan de kinderen van den Ed(ele) heer Cornelis Rin-
10. geling in echt verwekt en staande haar testatrices
11. leven en na haar dood nog te verwekken bij zijn ed.
12. huijsvrouw Cornelia Willemina Striddels, eene
13. somma van vijfduijzend pezos van agten
14. Aan de kinderen van den heer Constantinus
15. Schotborgh verwekt in echt bij zijn huijsvrouwe
16. Wilhelmina Hendrietta Striddels en aan die welke
17. zij jufvrouw Wilhelmina H. Striddels geduren-
18. de haar testatrices leven en na haar dood nog
19. mogte komen te verwekken eene somma van
20. twe duijzend pezos van agten
21. Aan Helena van Esch dogter van den weleerwaar"
22. den Heer Pieter Jan van Esch in echt verwekt bij
23. vrouwe Catharina Striddels eene somma van twe
24. duijzend pezos van agten
25. Aan de Armen Cassa van de Lutherse gemeen-

1. te op dit eiland de somma van eenduizend pezos
2. van agten
3. Aan de kindren van den ed(ele) heer Johan Frederik
4. Gottlieb Ziegler reeds verwekt en nog te verwekken
5. voor en na haar testatrices dood bij zijn edele huis"
6. vrouwe ene somma van een duizend pezos van
7. agten & aan den voorn(oemde) heer Ziegler zelfs een zil"
8. vere kurke trekker.
9. Aan den edele heer Jan Hendrik Quast ene somma van
10. vijfhonderd pezos van agten
11. Aan jufvrouw de wed(uwe) Klaas Daal de somma
12. van vijfhonderd Pezos van agten
13. Aan vrouwe de wed. van de edele heer Michiel Rö"
14. mer eene somma van vijfhonderd pezos van agten
15. Aan de reeds verwekte en staande haar testatrices
16. leven en na haar dood nog te verwekkene kinderen van
17. den Edele Heer Theodorus Jutting eene somma van
18. vijfhonderd pezos van agten
19. Aan jufvrouw Cicilia Schotborgh eene somma
20. van vijf honderd pezos van agten
21. Aan Angenita Jones eene somma van drie
22. honderd pezos van agten
23. Aan de twe kinderen van de ed. Heer Walters(?) For"
24. "bes [Forbes] eene somma van vier honderd pezos van agten
25. Aan den Heer Gabriel Striddels eene somma van
twe

1. twe duijzend pezos van agten als mede haar
2. testatrices tavel en beddegoed & een zilveren huis
3. beurs
4. Aan Susanna, dochter van Louis Paula een houten
5. kokertje met een tand stokertje
6. Aan vrouwe Jannetje Martha van Uytrecht alle hare
7. testatrices beste klederen zo van zijde, wolle, linnen
8. als anderzins
9. Aan de kinderen van haar testatrices jaja Sebe...
10. alle hare testatrices dagelijksche klederen als mede
11. een bananne bladeren bed en zo veel hussings als
12. op haar testatrices overlijden zullen gevonden worden.
13. Aan jufvrouw Angenita van Gorcum weduwe
14. van den heer Hendrik Andries Munnigh eene
15. somma van een duizend pezos van agten
16. Aan haar testatrices vrijgegevene slaven haar
17. testatrices plantagie genaamd Gato en haar tes"
18. tatrices loos & huijsjes daar aan met begeerte dat
19. zij dezelve plantagie, loos en huijsjes niet zullen
20. vermogen te verkopen, verhypothequeren of an"
21. ders veraliëneren maar dat alles zullen moeten
22. blijven voor hun en hunne kindskinderen in
23. infinitum, en de vrugten en interessen daar van
24. in gelijke portie genieten, en dat voorts, haar testa"
25. trices hier na te noemene executeuren 't opzigt over
26. dit legaat hebben zullen.

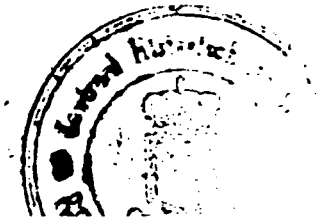

1. En eindelijk tot erfgenaam van alle haar testa"
2. trices overige goederen, actiën, cedelen en ge"
3. rechtigheden geene uitgezondert, den Armen
4. Cassa der Hervormde gemeente voornoemd met
5. deerpresse begeerte dat die gene aan dewelke den
6. administratie der gemelde Cassa zal zijn gedeman"
7. deerd of aanbevolen, niet vermogen zullen van
8. het recht der quanta falcidie gebruik te maken
9. maar dat zij te vreden moeten blijven met 't gunt
10. overschieten zal na aftrek van alle 't hiervoren
11. staande
12. Wijders begeerd de testatrice dat hare na te
13. noemene executeuren de blote gronden & gebouwen
14. van haar plantagie genaamd Assencion, na
15. haar overlijden aan haar neef den heer Casper
16. Lodewijk van Uytrecht zullen verkopen en over-
17. dragen voor ene somma van tien duizend pezos
18. van agtten, door hem in contante penningen
19. aan haar boedel te betalen
20. Tot executeuren van dit haar testament, Redders van
21. harer boedel en nalatenschap en op zigters voor de
22. plantagie Gato, loos en daar bij zijnde huijsjes
23. aan haar testatrices vrijgegeven slaven gele"
24. gateerd, steld en benoemd de testatrice de ed(ele) he"
25. ren Cornelis Ringeling & Johan Frederik
26. Godlieb Ziegler met de zodanige ampele magt

1. en faculteit als aan hen rechtens toekoomen
2. met uytsluiting van de heren weesmeesteren
3. dezès eilands en alle andere die zig ambts of pligts"
4. halven met haar testatrices nalatenschap
5. zouden willen moeijen alle dezelve bedankende
6. bij deze uijtgezonderd nogtans de voorz(eide) administra-
tie
7. Den inhoud dezès ter kennisse van de testa"
8. trice gebragt zijnde, verklaarde de testatrice
9. te zijn haar uiterste wille en begeerte, weshal-
10. ven dan deze na haar overlijden volkoomen kracht
11. en waarde hebben moet het zij als testament
12. codicil of hoe anders het zelve naar rechten best
13. en bondigst zoude kunnen bestaan
14. Aldus gedaan & gepasseerd op Curaçao ten
15. huijse voornoemd in presentie van Hendrik Libe"
16. rus Vegt en Hendrik Willem Luydens als ge"
17. tuigen, en ten overstaan als voren

18. Dit is de tekening van de
19. A.A. Beutner testatrice die wegens blindheid
niet anders heeft kunnen tekenen.
21. L. Crisson Quod attestor
22. H.L. Vegt W(illem) Prince
24. H.W. Luydens assistent ged.Sec. & Griffier

CONCEPT

Historisch onderzoek naar de eigendomssituatie van plantage Gato

**Rapport van de commissie
ingesteld per Eilandsbesluit van 2 juni 1999, no. 5241a**

Willemstad, Curaçao

Juli 2000